2 ՄԱՅԻՍ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 79 (2047)

Ազգ
Azg
armenian daily

Մայիսի վերջին ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի գործը հավանաբար կհանձնվի դատարան

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Ամենայն հավանականությամբ, մայիսի վերջին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահի դեմ մահափորձի գործը կհանձնվի դատարան: Այդ մասին «Ազատ Արցախ» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարել է ԼՂՀ գլխավոր դատախազ Մավր Ղուկասյանը:

Գլխավոր դատախազի խոսքերով, տվյալ պահին քննչական խումբը, չնայած հավաքված իրեղեն ապացույցների եւ վկայի ցուցմունքների բավարար քանակությանը, շարունակում է ահաբեկչության հետ կապված բոլոր հանգամանքների մանրազնին ուսումնասիրությունը: ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի գործը, ինչպես հաղորդել է Մավր Ղուկասյանը, արդեն մի քանի հատոր է կազմում:

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, մահափորձ կատարելու մեջ մեղադրվում է ԼՂՀ պաշտպանության նախկին նախարար Սամվել Բաբայանը:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Վարդան Օսկանյան. «Նախագահը մայիսի վերջին կկարողանա օգտվել խորհրդարանը լուծարելու իր սահմանադրական իրավունքից»

«Առաջիկա շաբաթները չափազանց կարեւոր են Հայաստանի համար»

Միջազգային պրակտիկայում ընթացիկ երեւույթ չէ արտգործնախարարների հրապարակային ելույթները ներքաղաքական հարցերի շուրջ: Նման վերլուծական եւ, ինչ-որ տեղ, «գրգռիչ» ելույթով օրերս Վաշինգտոնում Ռազմավարական ուսումնասիրությունների կենտրոնում ելույթ է ունեցել մեր արտգործնախարարը: Ելույթի ամբողջական տեքստը մեզ դեռեւս չի հաջողվել ձեռք բերել, որի համար էլ պատվիրում ենք «Նոյյան տապան» գործակալության տեղեկատվությանը, որին հիմք է ծառայել կիրակի օրը «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի հրապարակած թղթակցությունը: Հաղորդվածը, նույնիսկ ներկա սահմաններում, վստահ ենք, առաջ է բերելու իրարամերժ կարծիքներ եւ, գուցե, մեծացնելու է ներքաղաքական լարվածությունը:

«Եթե չլինեին հոկտեմբերի 27-ի դեպքերը, ապա առաջիկա 4-5 տարում Հայաստանում ձեռք կբերվեր լիակատար կայունություն, երկրի կառավարման բոլոր ճյուղերի միջեւ իրոք ներդաշնակություն էր հաստատվել», - պնդում է ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը: Մեկնաբանելով Հայաստանում տեղի ունեցող վերջին իրադարձությունները Վաշինգտոնի Ռազմավարական ու միջազգային հետազոտությունների կենտրոնում ունեցած իր ելույթում, ՀՀ արտգործնախարարը նշեց, որ հոկտեմբերի 27-ի ողբերգական դեպքերը խախտեցին հավասարակշռությունը, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հայտնվեց որոշակի վակուումում, քանի որ նախագահի քաղաքական հիմքը հիմնականում վարչապետն էր: Ըստ նախարարի, հանգուցյալ վարչապետի կողմից ղեկավարվող կուսակցությունը, որի անդամները հիմնականում զինվորական վետերաններն են, սկսեց երկյուղել, թե ՀՀ նախագահը չի ստանձնի իրենց առաջնորդելու, պաշտպանելու վարչապետի կատարած դերը: Օսկանյանը գտնում է, որ հենց այդ երկյուղի պատճառով էլ նրանք սկսեցին գործել՝ իրենց յուրայիններին նշանակելով երկրի կարեւորագույն պաշտոններում, որպեսզի կարողանան պահպանել իրենց վերահսկողությունը երկրի ներքին քաղաքական կյանքում: Եվ հենց սա էր պատճառը, որ հակասություն ու հակամարտություն ծագեց երկրի նախագահի ու կառավարության միջեւ: Ըստ արտգործնախարարի, հոկտեմբերի 27-ի դեպքերը ազդեցին նաեւ ներդրումների, տնտեսության աճի, ժողովրդի սոցիալական վիճակի վրա:

Տես ▸ էջ 8

«Մեզ նոր Շեւարդնաձե է հարկավոր»

Հայտարարել է Վրաստանի նախագահը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐՔ: «Միացյալ Վրաստան, միացյալ ազգ, ահա այս է իմ հիմնական խնդիրն ու կյանքի [illegible]ւստակը», ապրիլի 30-ին կայացած պաշտոնակալման արարողության ժամանակ հայտարարել է Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Վրաստանի Հանրապետության նորընտիր ղեկավարը պատրաստակամություն է հայտնել իրականացնելու իր այդ «նոր հնգամյա ծրագիրը»: «Դժվար պայքար է սպասվում, նախագահը չպետք է լինի այնպիսին, ինչպիսին նա եղել է 1992 թվականին, 1995 թվականին կամ նույնիսկ 2000 թվականի սկզբին, ինչ խոսք նաեւ խորհրդային ժամանակաշրջանում»:

«Հաճախ կարելի է լսել. «մենք հիշում ենք, թե ինչպես էր նախկինում Շեւարդնաձեն քննադատվում հարվածում եւ կարգ հաստատում: Պետք է հայտարարեմ, որ մեզ նոր Շեւարդնաձե է հարկավոր, նոր նախագահ՝ նոր մտածողությամբ, առավել խիստ, արդար, որը երրորդ հազարամյակի առաջին հինգ տարիների ընթացքում կդնի Վրաստանի միավորման, ժողովրդի ուժեղացման եւ բարեկեցության հիմքը: Ես ձեզ խոստանում եմ այդպիսի նախագահ լինել», հայտարարել է Էդուարդ Շեւարդնաձեն:

Նախագահ Շեւարդնաձեն՝ յուր տիկնոջ հետ

սակայն ես պատրաստ եմ ստանձնելու այդ պատմական պարտականությունը, իհարկե իմ ժողովրդի հետ», նշել է Շեւարդնաձեն:

Էդուարդ Շեւարդնաձեն նշել է, որ «կյանքի փոփոխման հետ պետք է փոխվի նաեւ ինքը՝ նախագահը, նրա ոճը, մեթոդները եւ աշխատանքի պրակտիկան: «Վրաստանի ներկա նա-

Չեչնիայում ձերբակալվել է դաշտային հրամանատար

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի ՆԳՆ աշխատակիցների կողմից Չեչնիայի Բամուտ-Ասսինովյան խճուղում կիրակի օրը ձերբակալվել է Ռուսլան Գելաեւի խմբավորման դաշտային հրամանատարներից մեկը՝ Ռամզան Մահոմեդովը: Ձերբակալության պահին նրանից առգրավվել է «Կալաշնիկով» ավտոմատ, 90 փամփուշտ եւ 4 նռնակ: Օպերատիվ տվյալներով, Ռամզան Մահոմեդովը գլխավորում էր ջոկատներից մեկը Կոմսոմոլսկոյե բնակավայրի մարտական գործողությունների ընթացքում:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Կայացավ նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլը

ԱՆԿԱՐԱ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այսօր Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովում կայացավ նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլը: Թեկնածուներից եւ ոչ մեկին չհաջողվեց հավաքել պահանջվող քանակությամբ ձայներ՝ 367 ձայն: Առավելագույն քանակությամբ ձայն՝ 314 քվե, ինչպես եւ սպասվում էր, ստացավ Թուրքիայի Սահմանադրական դատարանի նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերը: Երկրորդ տեղում է խորհրդարանի խոսնակ Աքբուլութը՝ 88 ձայն, որին հետեւում են «Առաքինություն» կուսակցության ներկայացուցիչ Նեւզաթ Յալչընթաշը՝ 66 ձայն, եւ ազգայնական Սադի Սոմունջուօղլուն՝ 32 քվեներով: Ուշագրավ է, որ ինքը՝ Սեզերը, այս օրերին խուսափում է լրագրողների հետ շփումներից եւ քվեարկությանը հետեւել է իր բնակարանում, հեռուստացույցի միջոցով: Քվեարկության հաջորդ փուլը տեղի կունենա մայիսի 5-ին:

Նախագահին պաշտոնանկելու ուղականը հեռանում է ԱԺ-ից

Սահմանադրության իմացությունը կարեւոր զենք է

ՆԱԻՐԱ ԴՈՒԼԱՐՅԱՆ

Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին պաշտոնանկելու ստորագրահավաքը, որ փորձում էր ձեւունդ առնել նախորդ շաբաթվա վերջին, այսօր լուրջ վտանգի տակ է: «Միասնության» պատգամավոր Միրայր Գեւորգյանը ստորագրահավաքի նախաձեռնող Խորեն Սարգսյանի ներկայությամբ արձանագրեց, որ 30 պատգամավոր էլ կարող է չստորագրել փաստաթղթի ներքո: ՀԺԿ պատգամավորներից շատերը Խորեն Սարգսյանին հայտնեցին, որ չկա իրավական հիմնավորում՝ սկսելու նման գործընթաց, քանզի սահմանադրությամբ նախագահը կարող է պաշտոնանկվել միայն այն դեպքերում, երբ գործել է հայրենիքի դավաճանություն կամ այլ ծանր հանցագործություն: Ծանր հանցագործությունների տեսակները հստակ թվարկված են քրեական օրենսգրքում, իսկ սահմանադրական որոշ հոդվածների խախտումը, այնուհանդերձ, դժվար է համարել ծանր որակման արժանի հանցանք: Խորեն Սարգսյանն «Ազգին» հայտնեց, որ այսօր ինքը ասուլիս կկազմակերպի՝ մեկնաբանելու իր նախաձեռնության դրդապատճառները, ինչպես նաեւ հրապարակելու պատգամավորների պաշտոնանկության վերաբերմունքը պաշտոնանկության հանդեպ:

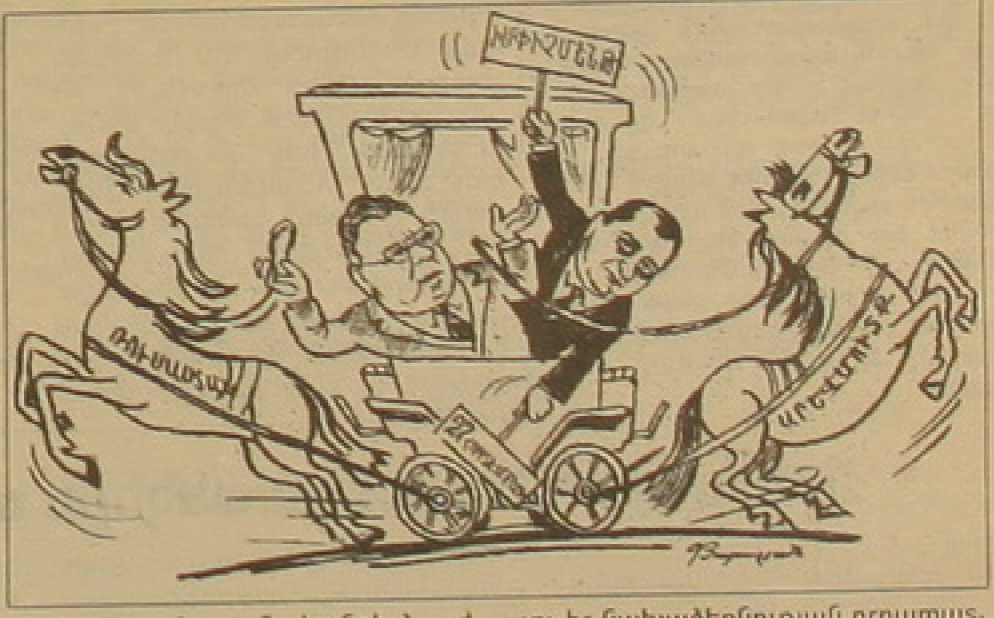

Տես ▸ էջ 2

«... + 11»-Ի ԳՈՐԾ

«Ես երդվել եմ կատարել հրամանատարների բոլոր հրամանները»

Ամբաստանյալը գտնում է, որ այս արդարացումը առարկություն չի կարող ունենալ

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«...Վահան Հարությունյան եւ 10 այլ անձանց» գործով մայիսի 1-ի դատական նիստում ցուցմունքներ տվեց ամբաստանյալ Գագիկ Պետրոսյանը: Վերջինս, Երանոս Սեւլոնյանը, Մուրադ Դաշտոյանը ու Հայկ Աղաջանյանը մեղադրվում են Կարեն Ռաֆայելյանին ու Արթուր Հովհաննիսյանին առեւանգելու եւ ապօրինաբար ազատությունից զրկելու մեջ: Կատարվածի վերաբերյալ Գագիկ Պետրոսյանի բացատրությունները գրեթե չէին տարբերվում իր գործընկերոջ՝ Երանոս Սեւլոնյանի ասածներից: Որպես կանոն, դատարանում տրված ցուցմունքները վերածվում են եւ նպատակաուղղվում առաջադրված մեղադրանքները չեզոքացնելուն:

Ամեն ինչ ներկայացվում է պարզ ու միամիտ տոնով՝ Արծրուն Մարգարյանն ընդամենը կարգադրել է գնալ Երիտասարդական պալատ եւ Ա. Հովհաննիսյանին հայտնել, որ հրամանատարը ցանկանում է հանդիպել նրան: Կարեն Ռաֆայելյանն ինքն է ցանկություն հայտնել միանալ իրենց եւ չնայած Ա. Հովհաննիսյանն իր «Նիվա» մակնիշի մեքենայով է եղել, սակայն գերադասել են վեց առողջակազմ տղամարդ խցկվել մի մեքենայում: Ամբաստանյալն, այնուամենայնիվ, կատարվածը առեւանգում չի որակում, պարզապես նպատակահարմար են գտել միասին ներկայանալ հրամանատարին: Վարչությունում գտնվելու ժամանակ, երբ 1-2 ժամ ցանկացել է բացակայել՝ Ա. Հովհաննիսյանին ձեռնաշղթա է հագցրել եւ միացրել ջեռուցման մարտկոցի խողովակին: Այդ ամենից հետո ամբաստանյալը պետական մեղադրողին ցանկանում էր համոզել, որ ամառանոց տեղափոխելիս նրանք ֆիզիկապես կաշկանդված չէին եւ մեքենա նստեցին խաղաղված հոգով:

Տես ▸ էջ 2

ԴԱՏ

«Ես երդվել եմ կատարել...»

Սկիզբը էջ 1

Կարեն Ռաֆայելյանի հետ մանկության ընկերներ են եղել, այդ իսկ պատճառով իրեն դուրս դնելով նրա սպանության մասնակից լինելու գործընթացից, ամբաստանյալն ասում է՝ երբ իմացանք, որ նրանց սպանել են, զայրացած գնացինք Վ. Հարությունյանի մոտ, այնտեղ էր նաեւ Արծրուն Մարգարյանը: «Նա մեզ ասաց՝ ի՞նչ եք խուճապի մատնվել նապաստակի պես, եղածը՝ եղած է: Ես վեճի բռնվեցի նրա հետ, որ մեզ ներքաշեց այս պատմության մեջ: Վ. Հարությունյանը հավաստացրեց, որ իրենցից ոչինչ կախված չէր, իսկ Ա. Մարգարյանն առաջարկեց դիտել «Թիկնապահ» ֆիլմը...» Արդարացնելով իր վարքագիծը՝ Գագիկ Պետրոսյանը նշեց. «Ես չէի կարող չկատարել Ա. Մարգարյանի՝ իմ անմիջական պետի հրամանը, ես զինվորական եմ»: Ամբաստանյալը ցուցմունքները միահյուսեց վերջին խոսքի հետ եւ վերլուծեց այն օրենսդրությունն ու կանոնադրությունը, որի շրջանակում գործել է իբրեւ ՆԳՆ պաշտոնյա: Նպատակն, իհարկե, իրեն արդարացնելն էր. «Ես կատարել եմ իմ պետի՝ պետական բարձրաստիճան պաշտոնյայի հրամանը: Ես զինվորական երդում եմ տվել եւ երդվել եմ կատարել հրամանատարների բոլոր հրամանները, իսկ հրամանատարին նշանակել է ՀՀ նախագահը, հաստատել է ՀՀ վարչապետը»: Ո՞ւմ հրամանն եք կատարել հարցին պատասխանեց՝ սկզբում՝ Ա. Մարգարյանի, հետո Վ. Հարությունյանի, ավելի ուշ՝ պարզվեց ՆԳ նախարարի: Միայն թե վերջինիս մասնակցության մասին իմացել է այն ժամանակ, երբ Վ. Հարությունյանից խնդրում էին չիրագործել սպանության հրամանը: ՆԶ հրամանատարը հավաստացրել է, թե իրենից չի կախված, նախարարի հրամանն է, ինքն էլ է անակնկալի եկել:

Իհարկե, միամտություն կլիներ կարծել, թե օրենքով սահմանված իր բոլոր լիազորություններն ու պարտականություններն այդքան լավ իմանալով, ի՞նչպես կարող էր միամտորեն շահագործվել հրամանատարների կողմից: Բայց՝ այստեղ ամբաստանյալի «միամիտ» կեցվածքի հետ հակասության մեջ է մտնում մեղադրական եզրակացությունում նշված այն փաստը, որ ամբաստանյալը երկրորդ անգամ է մեղադրվում պաշտոնական դիրքի չարաշահման մեջ: Իր ընկերների՝ կոչումով զինվորական Երանոս Մելքոնյանի ու Մուրադ Դաշտոյանի հետ բնակարանի կողոպուտ են իրականացրել, սակայն ընդամենը 13 օր են կալանքի տակ մնացել:

«Կայունությունը» կուսակցություն է դառնում

Վարդան Այվազյանը վստահեցնում է

ԱԺ «Կայունություն» խումբը երեկ համալրվեց եւս մեկ պատգամավորով՝ Վռամ Գյուրզադյան, ինչը նշանակում է, որ մինչեւ վերջերս «Միասնություն» խմբակցության դուստր ձեռնարկություն համարվող պատգամավորական այս կառույցն արդեն բաղկացած է 21 պատգամավորից: Խմբի ղեկավար Վարդան Այվազյանը երեկ պաշտոնապես հավաստիացրեց, որ խմբի հենքի վրա կուսակցության ստեղծման հարցն իրենց օրակարգում է, բայց թե ի՞նչ ուղղվածություն, գաղափարական գունավորում կունենա նորածնունդ կուսակցությունը, Վարդան Այվազյանը դիվանագիտորեն խուսափեց բացահայտելուց պնդելով, թե կուսակցության ծրագիրը եւ հիմնադրույթները պետք է որոշվեն կոլեգիալ եղանակով, ուստի ինքն առայժմ լիազորված չէ այդ մասին հստակ հայտարարություններ կատարելու: Միակ ուղղորդող թելն ազգայնականությունն է, որի խոսքով ջատագովները Հայաստանում բավականաչափ ստվար են: Վարդան Այվազյանը նաեւ հավելեց, որ կուսակցություն ստեղծելու իրենց գաղափարը նոր չէ, եւ դրա մասին իրենք նշել են ամիսներ առաջ: Այն հարցին, թե որքանով է նորածնունդ կուսակցությունը հավակնելու դառնալ հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հենարանն ԱԺ-ում, Վարդան Այվազյանը եւս ուղղակի չպատասխանեց՝ փաստելով, թե ասպարեզում կան տարբեր վերլուծություններ, իսկ վերլուծություն կատարելը յուրաքանչյուրի իրավունքն է: Քանզի խորհրդարանում լայնորեն քննարկում էին նախագահի կողմից ձեռնարկելիք հնարավոր քայլերը, որոնցից մեկը սեփական կուսակցության ստեղծումն է, որը թելադրված է ներկա ԱԺ-ի մեծամասնության «Միասնության» հանդեպ անվստահությամբ. Վ. Այվազյանը, ի պատասխան լրագրողների, միայն հաստատեց, որ իրենց խմբի հետ հանդիպելով Ռոբերտ Քոչարյանն իրոք հավաստացրել է, թե կլուծարի ԱԺ-ն, եթե մեծամասնությունը որոշի սկսել իր պաշտոնանկության գործընթացը: Միաժամանակ «Կայունության» ղեկավարն ընդգծեց, որ եթե պաշտոնանկության գործընթացը սկսի, ապա Ռոբերտ Քոչարյանը սահմանադրությամբ իրավունք չունի լուծարել խորհրդարանը:

Իր դիրքերն ամրապնդող նախագահին աջակցել կամեցողները սակավ չեն, բայց տվյալ դեպքում, եթե Ռոբերտ Քոչարյանի մտադրությունները լուրջ են, ապա պետք է հաշվի առնել մարդկային գործոնը: «Միասնություն» խմբակցության պատգամավորուհիներից մեկը կեսկատակ-կեսլուրջ նկատեց, որ մեր պետության ղեկավարները սովորաբար միշտ անտեսել են մարդկային այն նյութը, որի վրա հենվելով կառուցում են քաղաքականությունը, բայց մեր անցած ողջ տառապալի փորձը ցույց է տալիս, որ կադրերի որակն է որոշում ամեն ինչ եւ ոչ թե քանակը: Մեր կողմից հիշեցնենք, որ «Կայունություն» խմբի ղեկավարը բազմակուսակցական կենսագրություն ունի. Չարենցավանի ՀՀՇ կազմակերպության ղեկավար, իբրեւ ՀՀՇ պաշտպանյալ նախորդ ԱԺ պատգամավոր՝ «Հանրապետություն» խմբակցության անդամ, «Հանրապետության» ճեղքումից հետո «Երկրապահ» պատգամավորական խմբի անդամ, ապա ներկա ԱԺ պատգամավոր, Հովհաննես Հովհաննիսյանի հանձնաժողովի նախագահ դառնալուց հետո խմբի ղեկավար:

Ն. Գ.

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Վահրամ Աղաջանյանը փոխհատուցում է պահանջելու

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐԵ: Ղարաբաղցի լրագրող Վահրամ Աղաջանյանը մտադիր է դիմել ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանին՝ իրեն եւ իր ընտանիքին հասցված բարոյական վնասը փոխհատուցելու նպատակով հանրապետության իշխանությունների վրա ազդեցություն գործելու խնդրանքով: Այսօր Աղաջանյանը հերքեց ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանի գործունեությանն առնչվող իր հրապարակման մեջ զրպարտանքի առկայությունը:

Ինչպես հայտնի է, այդ հրապարակման համար Վահրամ Աղաջանյանն այս տարվա ապրիլին դատապարտվել էր մեկ տարվա ազատազրկման: Մեկ շաբաթ առաջ ԼՂՀ Գերագույն դատարանը փոխեց Աղաջանյանի նկատմամբ խափանման միջոցը երկու տարվա պայմանական պատժի:

Այժմ լրագրողը գտնվում է տանը եւ պահպանում է անկողնային ռեժիմ: Վահրամի ասելով, բանտախցում գտնվելու ժամանակ իր առողջական վիճակը լրջորեն տուժել է:

Ինչպես նշել է ինքը՝ Վահրամ Աղաջանյանը, վատթարացել է նաեւ նրա մոր առողջական վիճակը: Վերջին օրերին սրտի տագնապների առնչությամբ հարկ է եղել մի քանի անգամ դիմել «Շտապ օգնություն» ծառայությանը:

Վահրամ Աղաջանյանը, որը Ղարաբաղի «10-րդ նահանգ» ընդդիմադիր եւ Երեւանի «Իրավունք» թերթերի թղթակիցն է, ժամանակավորապես չի զբաղվում լրագրողական գործունեությամբ:

Կոմունիստները մայիսի 1-ին հանդիսություններ էին կազմակերպել

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅԵՄ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 1-ին, Աշխատավորների համերաշխության միջազգային օրը, որը Հայաստանում պաշտոնական տոն չէ, Հայաստանի կոմունիստական կուսակցությունը կազմակերպել էր տոնակատարություն Երեւանի Հաղթանակի այգում: Բոլոր ատրակցիոնների աշխատանքը վճարել էր կոմկուսը եւ անվճար զվարճանքներին հերթեր էին կանգնած: Ինչպես հայտնեց կոմկուսի Երեւանի քաղկոմի երկրորդ քարտուղար Վլադիմիր Հայրապետյանը, տոնը կազմակերպված էր ոչ միայն կոմունիստների, այլ ամբողջ ժողովրդի, հատկապես երիտասարդության համար: Ըստ որում, Հայրապետյանի հավաստիացմամբ, որեւէ քաղաքական նպատակ կոմկուսը չի հետապնդում:

Շատերը, հատկապես երեխաները, արդեն չեն հիշում եւ կամ չգիտեն, թե ինչ տոն է. մեր հարցմանը ի պատասխան մեկն այն անվանեց «անկախության օր», մյուսները՝ գարնան օր եւ այլն: Սակայն, բոլորն առանց բացառության համոզված էին, որ այդ տոնը կա կամ, ծայրահեղ դեպքում, պետք է լինի: Տոնակատարությանը մասնակցում էր մի քանի հազար մարդ:

«Հիմա մենք չենք աշխատում, փող չկա, եւ տոն չկա: Իսկ մեզ տոները պետք են, եւ մայիսի 1-ը, եւ մայիսի 9-ը», հայտարարեց «Օրբիտա» գործարանի նախկին բանվորը: «Առաջ մենք հավաքվում էինք ընկերներով, հարազատներով, սեղանի շուրջ, իսկ հիմա արդեն 10 տարի է, ինչ տոն գրեթե էլ չի մնացել», այսպես ասաց երեք երեխաների հայրը, որը ներկայումս գործազուրկ է:

Ինչպես հայտնեցին կոմկուսի ներկայացուցիչները, կոմունիստները տոնական միջոցառումներ են կազմակերպել Գյումրի, Վանաձոր, Արագած, Արփի, Թալին քաղաքներում: Ծաղկեպսակներ դրվեցին Ալեքսանդր Մյասնիկյանի եւ Ստեփան Շահումյանի հուշարձաններին: Երեկոյան Հաղթանակի այգում կայացավ համերգ:

Նախագահին պաշտոնանկելու ուրվականը հեռանում է ԱԺ-ից

Սկիզբը էջ 1

ԱԺ իրավական ծառայության պետ Վլադիմիր Նազարյանը խորհրդարանի փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանի եւ մի շարք այլ պատգամավորների հետ նոր է վերադարձել Ստրասբուրգից՝ սահմանադրական փոփոխություններին վերաբերող Եվրախորհրդի վենետիկյան հանձնաժողովի նիստից: Ուստի «Միասնություն» խմբակցությունը, որը նաեւ երեկ գումարեց նիստ, փորձում է իր գործունեության սահմանադրական շրջանակները նոր-նոր ճշգրտել: Գուցե դրանով էր պայմանավորված «Միասնության» ղեկավար Անդրանիկ Մարգարյանի չիմացությունը, որը լրագրողներին փորձեց վստահեցնել, թե հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի կարգադրությունը ԱԺ-ում լսումներ թույլ չտալու վերաբերյալ, իրենք չեն վիճարկի Սահմանադրական դատարանում, քանզի դրա իրավունքը չունեն: Ի պատասխան **«Ազգի»**, Վլադիմիր Նազարյանը մատնացույց արեց գործող Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի առաջին կեսը, ուր նշված է, որ օրենքով սահմանված կարգով Սահմանադրական դատարանի քննությանը ենթակա են ոչ միայն նախագահի հրամանագրերը, այլեւ՝ կարգադրությունները, հետեւաբար, եթե «Միասնությանն» իրոք անհրաժեշտ է պարզել Ռոբերտ Քոչարյանի վերջին կարգադրության սահմանադրականությունը, ապա ԱԺ ձայների 1/3-րդ հավաքելով, իրենք լիովին իրավասու են դիմել ՍԴ: Սահմանադրություն կարդալն օգտակար է ոչ միայն իրավաբանների, այլեւ քաղաքական գործիչների համար:

Պանում հոկտեմբերի 27-ի գործի բացահայտման եւ ոչ թե դրա շուրջ

Խորհրդարանական եռօրյան, որը բացվեց մայիսի 1-ին՝ ոչ հեռու անցյալում աշխատավորության տոնի օրը, հագեցած էր, սակայն երեկ պատգամավորներն այդպես էլ ոչ մի քննարկություն չիրականացրին օրինագծերի վերաբերյալ: Օրակարգը հաստատելուց հետո պատգամավորները գրվեցին աշխատասենյակներում եւ նախասրահներում: ՀՀ քրեական եւ վարչական իրավախախտումների օրենսգրքերում փոփոխություններ կատարելու Վ. Դալլաքյանի եւ Ա. Բաղդասարյանի օրինագծի քննարկումը արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանի մասնակցությամբ, ձգձգվեց մինչեւ վերջ, իսկ «Ներքաղաքային, վերգետնյա եւ ստորգետնյա էլեկտրատրանսպորտի միջոցներից կենսաթոշակային տարիքի թոշակառուների եւ առաջին ու երկրորդ խմբի հաշմանդամների անվճար երթեւեկելու» Արամայիս Բաբեղյանի օրինագիծը, որին այդքան սպասում է ծանր սոցիալական իրավիճակում հայտնված մեր հասարակությունը, թեեւ արժանացավ խորհրդարանի հավանությանը եւ պետք է վերջնականապես ընդունվեր, սակայն քվորումի բացակայության պատճառով քվեարկությունը հետաձգվեց այսօրվան:

Փոխարենը պատգամավորներն ակտիվ քննարկում էին հոկտեմբերի 27-ի գործի բացահայտման հեռանկարը՝ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի վերջին քայլերի տեսանկյունից: «Ազգը» դիմեց իրավական ծառայության ղեկավար Վլադիմիր Նազարյանին՝ պարզելու նրա վերաբերմունքը: Վերջինս հայտնեց իր մտավախությունը՝ վկայակոչելով հայտնի 88-ը, երբ Միխայիլ Գորբաչովի թեթեւ ձեռքով ղարաբաղյան հիմնախնդիրը ձեւափոխվում էր «Ղարաբաղի շուրջ» հարցադրմամբ: Այսօր փորձառու իրավաբանի գնահատմամբ, միտում է նկատվում հոկտեմբերի 27-ի բացահայտման խնդիրն արհեստականորեն հանգեցնել հոկտեմբերի 27-ի շուրջ կատարվող դեպքերի մեկնաբանությանը: Նախաքննության 6 ամիսն արդեն լրացել է, փոխանակ հարցի բացահայտման համար առավելագույն պայմաններ ստեղծելու եւ հասարակական պահանջարկն ամրակայելու՝ շատերը քննարկում են Ռոբերտ Քոչարյանի կարգադրության սահմանադրականությունը, թեեւ հանուն անաչառության՝ Վլադիմիր Նազարյանը նշեց, որ Սահմանադրության եւ ոչ մի հոդվածում գրված չէ, որ նախաքննություն իրականացնող դատախազն իրավունք չունի ԱԺ առաջարկով լսումների ներկայանալ խորհրդարան: Հոկտեմբերի 27-ի հանցագործությունը պետք է բացահայտվի, եւ Վլադիմիր Նազարյանը չէր ցանկանում ջուր լցնել այն մարդկանց ջրաղացին, ովքեր նախաքննության խնդիրը փոխադրում են այլ հարթություն: Այսօր խորհրդարանում քաղաքական հայտարարությունների ժամն է, եւ ըստ ամենայնի՝ ԱԺ-ն կփորձի նորից հստակեցնել իր ընդդիմադիր դիրքորոշումը, հատկապես որ վարչապետ Արամ Սարգսյանը վերադարձել է Մոսկվայից, ուր զրուցել է նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ: Հոկտեմբերի 27-ի բացահայտման խնդիրը, զարմանալի մի տրամաբանությամբ, գալիս է լծվելու նոր ծառացած հայաստանյան կողմնորոշումների կառքին՝ դեպի Արեւմուտք, ԱՄՆ, թե՞ Ռուսաստան: Դարձյալ դրված է ոչ թե «եւ..., եւ»-ի, այլ «կամ..., կամ»-ի խնդիրը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության [illegible] տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Հեռու չէ այն օրը, երբ գյուղերում կսկսվի պուգաչովյան շարժում

Որը կսկսվի հանրահավաքից, առիթը՝ ոռոգման ջրի սակագնի բարձրացումը, պահանջը՝ հրավիրել ԱԺ արտահերթ նիստ սակագնի իջեցման համար

Հայաստանի գյուղերում բարձրացել է բողոքի ալիք ընդդեմ ՀՀ կառավարության որոշման, ըստ որի 60 տոկոսով բարձրացվել է մեկ խորանարդ մետր ոռոգման ջրի սակագինը։ Հիշեցնենք, որ այդ որոշման դեմ բողոքի շարժումը սկսվել էր դեռեւս Եղվարդ քաղաքում մոտ մեկ ամիս առաջ, երբ քաղաքի 6 սկզբնական կուսակցական կազմակերպություններ (ԱԺՄ, ՀԺԿ, ՀՅԴ, ՀՌԱԿ, «Օրինաց երկիր» եւ «Ազգային միաբանություն») հանդես եկան հայտարարությամբ, ըստ որի ոչ միայն Եղվարդում, այլեւ հարակից գյուղերում ու աստիճանաբար՝ նաեւ մյուս մարզերում վերոհիշյալ որոշումը գյուղացիների կողմից գնահատվում է որպես «անհեռանկար ու վտանգավոր», ինչը պատճառ կդառնա «սովի շեմին կանգնած գյուղացիների զանգվածային արտագաղթի» կամ էլ բողոքի համագյուղացիական շարժման։

Երեկ ժուռնալիստների միությունում հրավիրված ասուլիսին պարզվեց, որ հայտարարության երկրորդ ենթադրությունը կարծես թե իրականանում է։ Ասուլիսի հեղինակները՝ մի քանի կուսակցությունների շրջանային մասնաճյուղերի ներկայացուցիչները, հայտարարեցին, որ Ազգային ժողովի այս եռօրյայում Արշակ Սադոյանը հանդես կգա հայտարարությամբ, իսկ վաղը Ազատության հրապարակում կկազմակերպվի հանրահավաք, որին մասնակցելու են ոչ միայն մայրաքաղաքամերձ, այլեւ հեռավոր շրջանների հազարավոր գյուղացիներ։ Նրանք վերոհիշյալ վեց կուսակցությունների ներկայացուցիչների միջոցով դիմում են հղելու ԱԺ-ին՝ անհապաղ հրավիրելու արտահերթ նիստ՝ ոռոգման ջրի սակագները իջեցնելու վերաբերյալ։ «Եթե դա տեղի չունենա, ապա հեռու չէ այն օրը, երբ հանրապետության գյուղերում սկիզբ կառնի պուգաչովյան կամ ռազինյան շարժում», ասաց ԱԺՄ վարչության անդամ Գագիկ Հովհաննիսյանը։

Շարժման առաջամարտիկը՝ ԱԺՄ-ն, նորօրյա Պուգաչովը՝ Արշակ Սադոյանը

Գյուղերում ստեղծվել է ծանրագույն սոցիալական վիճակ, իսկ սոված մարդկային զանգվածին մնում է երկու ճանապարհ՝ կամ լքել երկիրը, կամ էլ գալ մայրաքաղաք ու իշխանություններից պահանջել ապրելու եւ աշխատելու նորմալ պայմաններ։ Այս մասին հայտարարելով պրն Հովհաննիսյանը հավաստիացրեց, որ գյուղերում արդեն կան «եղաններով հարստահարիչների դեմ պայքարի» տրամադրություններ, եւ որպեսզի այդ տարերային շարժումը հնարավոր լինի կասեցնել, շրջանային կուսակցությունները որոշել են վերցնել բողոքի ալիքը կազմակերպելու գործը։ Նրանք արդեն երկու անգամ հանդիպել են ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի հետ, վերջինս դրականորեն է տրամադրված, սակայն ամեն ինչ կախված է ԱԺ կամքից։

Կարծիք հայտնվեց նաեւ, որ կառավարությունը ստիպված է գնացել սակագները բարձրացնելու քայլին, Համաշխարհային բանկի այն պնդմամբ, թե ՀԲ-ն ՀՀ-ի քայքայման եզրին հայտնված ոռոգման համակարգերի համար մոտ 55 մլն դոլար վարկ կտրամադրի միայն այն դեպքում, եթե ինքնարժեքի կեսը մուծեն գյուղացիները։ Պարզաբանվեց, որ այս տարի նախատեսված է մոտ 2,8-3 մլրդ դրամի հավաքագրում, որը պետք է ուղղորդվի ոռոգման համակարգը պահելուն, սակայն նախնական հաշվարկներով բարձրացված սակագնի պայմաններում կհավաքվի առավելագույնս 800 հազար դրամ։ Դրա համար կան հիմնավորումներ. անցյալ տարի, երբ մեկ խորանարդ մետր ոռոգման ջրի սակագինը 2,2 դրամ էր, հավաքվել է ընդամենը նախատեսվածի 50 տոկոսը, այս տարի, երբ առաջին գոտում դա 3,7, իսկ երկրորդ գոտում՝ 4,3 դրամ է, եթե հավաքվի 15-20 տոկոսը, պետք է կառավարությունն ու մարզպետները զոհ մնան։

«Թող կառավարությունն ու մարզպետները հույս չունենան...»

Տեղեկացվեց նաեւ, որ, փաստորեն, ինչ էլ որ հավաքվել է անցյալ տարի, դրա մոտ կեսը վճարել են գյուղապետները «մարզպետների թելադրանքով ու պարտադրանքով»։ Օրինակ, Նաիրիի շրջանի մի գյուղապետ գրավ է դրել իր տան ոսկիները ու վճարել գյուղի ջրի վարձը, իսկ մի ուրիշը վճարել է մոտ 500 հազ. դրամ, ու մինչեւ հիմա չի կարողանում ետ ստանալ։ «Թող կառավարությունն ու մարզպետները հույս չունենան, թե այս տարի էլ համայնքների ղեկավարները կլուծեն այդ հարցը։ Նրանք ավելի շուտ պատրաստ են վայր դնել իրենց կնիքները», ասաց Գ. Հովհաննիսյանը։ Ըստ նրա, պարզ տնտեսագիտական հաշվարկներին ու ընդհանրապես տրամաբանությանը դեմ է կառավարության որոշումը։ Ամբողջ աշխարհում, եթե մի ապրանք չի վաճառվում, գինը իջեցնում են, որ գնեն, եւ միայն Հայաստանի նման երկրում է, որ ոչ թե չեն իջեցնում, դեռ մի բան էլ բարձրացնում են։

Վերոհիշյալ որոշմամբ, եթե գյուղացին 10 օր ջուր է ստանում, ապա 5 օրում պետք է վարձի կեսը մուծի որպես կանխավճար։ Անցյալ տարի էլ, կանխավճարը չվճարելու պատճառով մի քանի անգամ ոռոգման ջուրը տարբեր շրջաններում տարբեր ժամկետներով կտրվել է։ Օրինակ, անցյալ սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին կտրվել էր Արզնի-Շամիրամ ջրանցքի ջուրը, որի հետեւանքով աշնանացանը կատարվեց կիսով չափ, ու այս տարի բերքը 50 տոկոսով պակաս կլինի։ «Համոզված ենք, որ այս տարի էլ ամբողջ հանրապետությունում 50 տոկոսից ավելի պակաս կլինի բերքը», ասացին ասուլիսի տվողները, եւ այդ պարագայում ուղղակի անհասկանալի է իշխանությունների դիրքորոշումը։ Ինչի՞ են ուզում հասնել նման որոշումներ կայացնելով ու նման անտարբեր ու անհեռատես քաղաքականությամբ։ Տվյալ դեպքում հաստատապես ծախսված ջրի արժեքը չի հավաքվի եւ չի մուծվի, գյուղացիները ջուր չեն ստանա, համակարգը՝ փող, գյուղացին կկանգնի սովի շեմին, իսկ ոռոգման համակարգը՝ վերջնական փլուզման։ Իշխանությունները կարծես թե մոռացել են, որ գյուղատնտեսությունը ռազմավարական ոլորտ է եւ կարիք ունի պետական հոգածության։ Բերվեց մի պարզ օրինակ. եթե պոմպակայանները չկարողանան շահագործվել վարձերը չմուծելու պատճառով, կառավարությունը ստիպված Սեւանից պետք է ջուր հասցնի Արարատյան դաշտի հողատարածքներ։

Ասուլիսում հիշեցվեց, որ 98-ին էլ սակագինը սահմանվել էր 3,8 դրամ, սակայն մարտին՝ նախագահական ընտրությունների ժամանակ իջեցվեց 1,9 դրամի, Ռ. Քոչարյանն էլ խոստացավ, որ 1,9 դրամից այն կողմ բարձրացում չի լինի, հասկանալի է, քաղաքական նկատառումներով։ Եվ ոչ միայն քաղաքական. մասնագետների գնահատմամբ 1 խմ 1,9 դրամը ամենաիրատեսականն է, քանի որ այդ դեպքում մեկ հա-ից կգանձվի մոտ 400 դրամ, նախկին 10 հազարի փոխարեն։ Իսկ այդ դեպքում գյուղացիները գոնե 80-90 տոկոսով ի վիճակի կլինեն վարձերը մուծել։

Տեղեկացվեց, որ ԱԺ-ին ուղղվելիք դիմումի մեջ էլ նշվելու է այդ մասին։ ԱԺ-ից պահանջվելու է նաեւ ընդունվելիք օրենքի մեջ սահմանել հետեւյալ կարգը՝ վճարների 30 տոկոսը պետք է կատարվեն ոռոգման ժամանակ, իսկ 70 տոկոսը՝ բերքահավաքից հետո։ Այդ դեպքում գոնե գյուղացիները կկարողանան մի կերպ կազմակերպել իրենց հողագործական աշխատանքները։ Այլապես «եղաններով ու մանգաղներով» համագյուղացիական շարժումը անխուսափելի է։

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Ծիծեռնակաբերդ

Մայրաքաղաքում ծառատունկ է։ Ինչպես ամեն գարնան, թեւ են առնում մեր հույսերն ու երազները։ Ինչպես ամեն գարնան, սպասում ենք, որ գոնե այս տարվա տնկիները հասակ կառնեն ու կպահպանեն բնաշխարհի խարխլված ներդաշնակությունը։ Ցավոք, մեր հույսերը նմանվում են արեւի տակ փայլող սառցակտորի։ Ծառափոսերը փորվում են, տնկիները տնկվում քաղաքային եւ համայնքային տրամաչափի առաջնորդների հանդիսավոր ներկայությամբ եւ աշնան վերջերին չորացած ծառ ու թուփը դառնում է վառարանի հումք։ Ինչեւէ, սա էլ է մեր դաժան իրականության արձագանքներից մեկը, երբ անգամ ծառատունկը վեր է ածվում հասարակության աչքին թոզ փչելու հիմնավոր գործընթացի, լավագույն դեպքում՝ փաստվելով որպես մարդկային անտարբերության եւ ապիկարության վկայագիր։

Ծիծեռնակաբերդի բլուրը տեղակայված է մայրաքաղաքի աշխարհագրական կենտրոնում։ Դարերով լերկ ու խոպան այս տարածքում, Աջափնյակի հիմնադրմանը զուգընթաց, հիմնավորվեց պտղատու անտառ՝ երեւանցիներիս ձեռքով, երեւանցիներիս համար։ 65-ի հզոր բռնկումն առիթ էր արդեն բարեկարգ ու անտառածածկ բլուր փոխադրելու զանգվածային հնարավոր պայթյունների ալիքը, հեռու վարչական կենտրոններից եւ խորհրդային Հայաստան այցելող զբոսաշրջիկների աչքից։ Եղեռնի զոհերի հիշատակին նվիրված հուշակոթողն աշխարհագրական կենտրոնը դարձրեց համազգային նշանակության տեխնո-մշակութային բարձունք։ Միեւնույն ժամանակ Ծիծեռնակաբերդը շարունակում է մնալ բնապահպանական կարեւորագույն տարածք, քաղաքի հիմնական «կանաչ թոքերից» մեկը։ Միով բանիվ՝ այստեղ միակցվում են աշխարհիկ եւ հոգեւոր արժեքներն աներեւույթ մի սահմանագծի վրա։ Այս ամենը կարծես հիշվում է տարին մեկ անգամ, երբ Մեծ եղեռնի հուշատոնն է, երբ քիչ թե շատ կարգի են բերվում անտառի մնացորդները, երբ գեթ մեկ օր այստեղ հավուր պատշաճի լռություն է։

Վերջին տասը տարիներին Ծիծեռնակաբերդում չի տնկվել թեկուզ եւ մեկ ծառ կամ թուփ։ Հուշաբլուրը օղակված է հասարակական սննդի օբյեկտներով, ուր խրախճանք է, մոլեմսխում, փողերի շուրջպար ու այս ամենի համապատկերում երկինք ուղղված երկսայր մոնումենտը, թանգարան-զոհամբիոնն ու հավերժական կրակը։ Խախտված է բանականության եւ բարոյականության ցանկացած սահմանը։ Ամայի բլրալանջերը հայկական հերթական անապատի նախօրինակն են։ Ո՞վ գիտե ինչ կլինի մեկ-երկու տարի անց։ Այսօր արդեն տեխնո-մշակութային բարձունքը զարհուրելի հետեւողականությամբ կորցնում է իր նշանակությունն ու արժեքը՝ վերածվելով աշխարհիկ թոհուբոհի ասպարեզի։ Հատկապես երեկոյան «շունչ ու հոգի» է առնում Ծիծեռնակաբերդը։ Հուշակոթողի եւ թանգարանի հարակից հրապարակները, պարզվում է, «շատ հարմար» են մարզվելու համար՝ ըստ երիտասարդ հանրապետության նույնքան երիտասարդ օլիգարխների։ Հզոր ինքնագնացներն ակնթարթորեն հաղթահարում են բարձունքը եւ տիրոջ ինքնավստահ անտարբերությամբ օլիգարխը հրապարակ է ելնում ու սկսում վազքը, թեթեւաքայլ ու շորորավարգ՝ ամենայն հավանականությամբ փորձելով թոթափել պարարտությունից պրկված որովայնի եւ ոչ պակաս զանգվածեղ նստուկի ավելորդ բեռը։

Դավից ու խարդավանքից ծայրաստիճան հոգնած արցախյան հերոսամարտի հաղթող հասարակությունը կարծես կորցնում է անչափ կարեւոր մի բան՝ վայրիվերումների հանդեպ անհանդուրժողականության անչափ կարեւոր ու կենսական հատկությունը։ Հասարակությունը դադարել է իշխանա-կառավարական վերնախավի մեջ համախոհ տեսնել, քանզի չափազանց դժվար է հավատալ, թե վարչանոմենկլատուրային լեգեոնների համար ցավի կամ գեթ վրդովմունքի առիթ է քաղաքամայրի վերածումը փարիզա-ստամբուլյան ետնախորշի։ Նաեւ դժվար է հավատալ, որ գեղեցիկ մի օր պաշտոնական օլիմպոսում կանսան խղճի, բանականության եւ բարոյականության ձայնին ու կփորձեն փրկել գոնե այն, ինչը դեռեւս պահպանվել է ի հեճուկս արտաքին ու ներքին միսիոներական ոտնձգությունների։

Իսկ Ծիծեռնակաբերդում հիմա անդորր է։ Ի հեճուկս եւ վասն... ցավի ու պղծանքի։

ՎՐԵԺ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Նորից ասֆալտապատման մասին

Նորից, որովհետեւ այս հարցը վերջնական եւ բավարար լուծում չի ստանում եւ գալիս է խորհրդային տարիներից։ Այն ժամանակներում էլ նյութական ու ֆինանսական նույն վատնումներն էին ասֆալտապատման գործում, ինչպես որ այժմ։ Վերջերս քաղաքապետարանի՝ հիշված հարցերով պատասխանատու պրն Միրզոյանը ռադիոհարցազրույցում հավաստացնում էր, որ գործածվող ասֆալտի որակը բարձր է եւ, ըստ լաբորատոր ստուգումների, համապատասխանում է ստանդարտներին։ Ընդունենք հավաստիացումները, բայց չմոռանանք, որ փաստերը համառ կռվաններ են։ Անցած սեպտեմբերին համահայկական բիզնես հավաքի առթիվ շտապ կատարված նորոգումները փաստորեն նպատակին չծառայեցին (բացառյալ Մյասնիկյան պողոտայի մի խոշոր հատվածը)։ Ընդամենը ամիսներ անց նորոգված փոսերը նորից բացվեցին, քայքայվեցին տիեզերական սեւ խոռոչների նմանությամբ։ Այսօր ո՞վ կարող է Երեւանում գտնել փողոց, որ ասֆալտի վերք չունենա։ Չկա այդպիսին։ Բոլոր փողոցներն էլ սարսափազդու են վարորդների եւ ոչ միայն նրանց համար։ Քանի-քանի անգամ նշվել է, որ չի կարելի ուղղել քայքայված ասֆալտի ուրվագիծը եւ... հեռանալ։ Անցնում է 2–3 շաբաթ, մինչեւ հայտնվում են ասֆալտապատողները։ Այդ ընթացքում անձրեւները լցվում, ներծծվում են փոսերի մեջ։ Մի՞թե կատարողները չգիտեն, որ չի կարելի թույլ տալ, որ ջուր ներծծվի մաքրված փոսի մեջ, որ ջուրը որոշ ժամանակ անց կքայքայի ասֆալտը։ Շատ լավ գիտեն, բայց շարունակում են նույն գործընթացը։ Ստացվում է, որ այս գործում հիմնական խնդիրը ոչ թե ասֆալտի որակն է, այլ կատարված նորոգումների որակը, որը ոչ մի քննադատության չի դիմանում։

Բանվորներն էլ իրենց հերթին աշխատում են անպատասխանատու, անբարեխիղճ։ Մոտ 3 շաբաթ առաջ Սայաթ-Նովա–Բաղրամյան փողոցների խաչմերուկի կանգառում նորոգման աշխատանքներ էին ընթանում։ Անձրեւ էր մաղում, եւ բանվորները տաք ասֆալտը լցնում էին ցեխաջրով լի փոսերը։ Նման դատապարտելի աշխատանքի համար առաջին հերթին պետք է մեղադրվեն թե ուղղակի, թե անուղղակի ղեկավարները։ Ինչքա՞ն կարելի է քամուն տալ անբյուջե մայրաքաղաքի վերջին լումաները։ Ժամանակն է, որ քաղաքապետարանի համապատասխան մարմինները մշակեն ասֆալտապատման նոր մոտեցումներն ու տեխնոլոգիաները։ Ստիպված ենք ասել, որ անհրաժեշտ է նախքան լիցքն այրել փոսերը համապատասխան սարքով։ Ծախսը մեծ չի լինի։ Դրա փոխարեն ամեն տարի չի կատարվի անպտուղ, անորակ ասֆալտապատում։ Ի վերջո կան մասնագետներ, որոնք կարող են ռացիոնալ միջոցներ գտնել։ Հակառակ պարագայում պետք է ենթադրել, որ այս անընդհատ գործընթացը ձեռնտու է որոշ պատասխանատու անձանց, ամեն տարի գումարներ մսխելու ասֆալտապատման հաշվին։

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱՂՈՒԼՅԱՆ

Կողմնորոշում

ԱՊՀ-ից ՄՄՄ կամ միասնաբար մերձենանք միությանը

Ասում են, չէ՞, եզը որ ընկնում է, դանակավորները բազմանում են: Եզի օրինակով նկատի ունեմ Հայաստանում ստեղծված ներքաղաքական իրավիճակը, դանակավորներն էլ այն բոլոր հանգամանքներն են, որոնք առանց այն էլ ավելի են վատթարացնում: Այդպիսի մի դանակավորի դեր խաղաց եւ Հայկոմկուսի կազմակերպած հանրահավաքը: Անմահ Ստալինի պատկերը, Հայկոմկուսի առաջնորդների խրոխտ ու կրակոտ ելույթները, ռուս-բելառուսական մանանայի ակնկալիքով ոգեւորված գեղջկական ծերունիների բազմահազարանոց բանակը, զուռնա-դհոլն ու շուրջպարը տպավորիչ էին ու սարսափազդու: Դրանով իսկ ապացուցվեց, որ 8,5 տարվա յուրօրինակ ազատականության կերտումը շնորհեց Հայաստանին նույնպես յուրօրինակ պտուղներ՝ բացի արտագաղթից ունեցանք ցավոտ հիմնահարց՝ բանվորա-գյուղացիության վերակերտումը լումպենացված պրոլետարիատի, որին հեշտությամբ կարելի է մղել ոչ միայն Հայաստան-Բելառուս միության պահանջատիրությանը, այլեւ ցանկացած այլ քաղաքական արկածախնդրությանը: Ու եթե պրոլետարացման մեղքը Հայկոմկուսի վրա չես բարդի, հանրահավաքի արկածախնդիր օրակարգն այս կուսակցության վրա է ծանրացած: Ավելի ստույգ՝ ոչ միայն կոմունիստների, քանի որ չի կարելի անտեսել եւ Աղասի Արշակյանի կազմակերպության ներդրումը: Ու քանի որ պրն Արշակյանը «Իրավունք ու միաբանություն» պատգամավորական խմբակցության «թեւերից» մեկն է, ուրեմն եւ տվյալ խմբակցության լուման միության ջատագովների շարքերը բազմացնելու գործում: Չէ որ նաեւ սրանց հաշվին «Իրավունք ու միաբանությունը» նախընտրական արշավում վաստակեց բավականին քանակությամբ ձայներ, ինչն իր հերթին նպաստեց այդ ուժի հաղթանակին պառլամենտական ընտրություններում:

Ինչպես հայտնի է, հանրահավաքն արժանացավ ոչ միայն հայ հանրության ուշադրությանը. ռուսաստանյան մամուլը եռանդուն արձագանքեց երեւանյան այդ անսպասելի իրադարձությանը: Ճշտեմ, ռուսաստանյան մամուլը հավաքը լուսաբանեց առանց մեկնաբանությունների, քանի որ մի կողմից դժվար է գովաբանել կամ վատաբանել ստրատեգիական գործընկեր պետության քաղաքացիների տենչը՝ սերտորեն մերձենալու Ռուսաստանի ու Բելառուսի հետ, մյուս կողմից՝ երեւի թե անլուրջ համարվեց միակողմանի սիրո պոռթկումը, որը պահի առումով տնտեսական ու քաղաքական դրդապատճառներով գրեթե հիմնավորված չէ:

Դա, իրոք, այդպես է: Մի կողմ դնելով հղումները քաղաքացիական պարտքին, հայրենասիրությանն, ազգային արժանապատվությանն ու այլ բարոյական նորմերին, մի կողմ թողնելով հայ-ռուսական հարաբերությունների պատմական անցյալն ու սեփական պատմության դասերը, բերեմ փաստարկներ մեր առօրյայից: Ռուսաստան-Բելառուս միության կառուցվածքային համակարգը հեղհեղուկ վիճակում է: Ու չնայած Լուկաշենկոյի ջանքերին՝ ամեն կերպ արագացնելու գործընթացը, ռուսաստանյան կողմը արագացնելու միտում չի դրսեւորում: Ֆինանսաբանկային մերձեցման առումով կենտրոնական բանկի նախագահ Գերաշչենկոն նախատեսում է երեքչորս տարվա գործընթացներ, վարչական ատյանների առումով միութենական պետության կառուցվածքը թեկուզ եւ որոշված է, սակայն առօրյա կյանքում խոսքը գործ չի դառնում: Վերջերս էլ միջազգային հանրությունը մի զավեշտական երեւույթի վկա դարձավ. Մոսկվա կատարած այցից հետո Լուկաշենկոն հայտարարեց, որ հունիսին Բելառուսում կտեղակայվի ռուսաստանյան ռազմական բազա, որի 300 հազար հոգանոց անձնակազմը կհամալրվի ռուսաստանցի ու բելառուս զինվորականներով: Սակայն ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը նույնը չպնդեց, ասելով միայն, որ Ռուսաստանը կաջակցի Բելառուսի զինված ուժերին:

Նույն առումով հիշենք նաեւ այն փաստը, որ Ռուսաստանը անարձագանք թողեց Հարավսլավիայի դիմումները ստեղծվող միությանը անդամակցելու վերաբերյալ: Կարծում եմ, հարկ չկա հիշատակել Ռուսաստանի ու Հարավսլավիայի հետաքրքրությունը միմյանց հանդեպ, կամ ռուսների ու սերբերի բարեկամության պատմական ակունքները: Դրա վառ ապացույցն է այն հանգամանքը, որ Ռուսաստանը ՆԱՏՕ-ին ձեռնոց նետեց Հարավսլավիայի ռմբակոծումների առումով, ինչով փաստորեն վերականգնվեց սառը պատերազմի ժամանակաշրջանի քաղաքական մթնոլորտը: Բայց անգամ նոր քաղաքական զարգացումները, խոր անհանգստությունը Հարավսլավիայի ճակատագրով չդրդեց Ռուսաստանին լրջորեն արձագանքելու Հարավսլավիայի խնդրանքին:

Այժմ կրկին վերադառնանք Հայաստան: Ռուսաստանի ստրատեգիական գործընկերներն ենք, հանրապետությունում տեղակայված է ռուսաստանյան ռազմական բազան, որը 25 տարվա ընթացքում միանշանակ թելադրելու է թե Հայաստանին եւ թե Ռուսաստանին՝ վարելու համահունչ քաղաքականություն: Բացի այդ, ԱՊՀ արտաքին սահմանները Հայաստանի մասով հսկվում ու պաշտպանվում են Ռուսաստանի ու հայ սահմանապահների կողմից: Կնքված մեծ պայմանագիրն էլ երկու պետությունների միջեւ սերտ համագործակցության ուղղակի անծայրածիր հնարավորություններ է ստեղծում: Վերջին շրջանում հայ-բելառուսական շփումներն իրենց հերթին դաշտ են բացում եռակողմ հարաբերությունների համար: Արդյոք լիարժե՞ք են օգտագործվում եղած հնարավորությունները: Ռազմապաշտպանական բնագավառում՝ այո, տնտեսականում՝ շատ ավելի անպտուղ: Ռուսաստանյան ներդնողները, բանկային համակարգը չեն շտապում արմատավորվել Հայաստանում: Հայ ժողովուրդն էլ իր հերթին ռուսական ռուբլին չի գերադասում ԱՄՆ դոլարից:

Դա օրինաչափ երեւույթ է, քանի որ տնտեսությունը դհոլ-զուռնայի հետ ոչ մի կապ չունի, բիզնեսն էլ շահագրգռված է շահութաբեր գործարքներով: Այդ առումով ավելի գրավիչ է թվում ադրբեջանական նավթի համար կռիվ տալը, այլ ոչ հայկական շուկայում ակտիվանալու ակնկալիքը: Չմոռանանք նաեւ, որ աշխարհաքաղաքական առումով Հայաստանը Բելառուս չէ: Բելառուսը սահմանակցում է Ռուսաստանին ու, ինքնաբավ պետություն լինելով, որեւէ կնճռոտ խնդիր չունի հարեւան երկրների հետ: Տնտեսական առումով Բելառուսը Ռուսաստանի համար իրոք ձեռնտու գործընկեր է, քանի որ, այսպես ասած, լայնացնում է Եվրոպա նայող Ռուսաստանի պատուհանը՝ նոր, շահեկան հնարավորություններ ընձեռելով Ռուսաստանի տնտեսությանը: Մի խոսքով, դժվար է թվարկել անգամ բոլոր այն փաստարկները, որոնք նպաստում են Ռուսաստան-Բելառուս միության կայացմանը, սակայն նման պարագայում եւս Ռուսաստանը մեծ դժվարությամբ համաձայնեց մերձենալ Բելառուսի հետ եւ չի արձագանքում Լուկաշենկոյի համառ ջանքերին՝ արագացնելու տվյալ գործընթացը:

Հակառակ այս իրողությանը Հայաստանի պարագայում Ռուսաստանի ակնկալիքները սակավ են, իսկ անխուսափելի արդյունքները թե քաղաքական, թե տնտեսական առումով շատ ավելի լուրջ են: Հայաստանի շուկան, ինչպես ապացուցում է տնտեսական կապերի զարգացման դինամիկան, նաեւ ռուսաստանյան բիզնեսի կողմից դիտվում է որպես ռիսկային գոտի: Քանի որ ղարաբաղյան հակամարտության լուծումը դեռ չի ստացվել, իսկ շրջափակումը, ճանապարհատրանսպորտային անմիջական կապի բացակայությունը խոչընդոտ է ցանկացած համատեղ նախագծերի իրագործման համար: Այլ բան են մնացած ԱՊՀ երկրները: Կոնկրետ Ադրբեջանի հետ ռուսաստանյան բիզնեսը խիստ շահագրգռված է իրագործելու խոշոր նախագծեր նավթի ու գազի արտահանման նպատակով: Նման մոտեցումների օրինակները քիչ չեն: Որպես ցայտուն օրինակ հիշատակեմ «Հայռուսգազարդ» համատեղ ձեռնարկությունը, որի գործունեությունը որեւէ կերպ չակտիվացավ: Ավելին, հաշվի առնելով Հայաստանի սերտ կապերը Ռուսաստանի հետ, գազի մատակարարումը Հայաստան իրագործում է Իտերա ձեռնարկության միջնորդությամբ, ինչն ավելի է թանկացնում նրա արժեքը: (Ի դեպ, ռուսաստանյան մամուլում Իտերան որակավորվում է որպես օֆշորային կազմակերպություն): Իտերան էլ իր հերթին բավականին կոշտ քաղաքականություն է վարում Հայաստանի հանդեպ՝ երեւի դժգոհ մնալով այն հանգամանքից, որ փաստորեն դուրս է մղվել Հայաստանի բաշխիչ էլեկտրացանցերի սեփականաշնորհման գործընթացից: Գազի մատակարարման ու վճարումների առումով հայ կոմունիստներին խորհուրդ կտայի համեմատել Ռուսաստանի վերաբերմունքը Ուկրաինայի հանդեպ: Ահռելի պարտքեր ունենալով հանդերձ, Ուկրաինան միլիոնավոր խորանարդ մետր գազ է գողանում եվրոպական պետություններ գնացող խողովակից: Սակայն նույն Վլադիմիր Պուտինն օրերս Ուկրաինա կատարած այցի ընթացքում ավելի քան մեղմ լուծում գտավ տվյալ հանգամանքում՝ թե մենք-ու-մենք ենք, հարցի լուծումը կգտնենք:

Եվ սա հասկանալի է՝ մեծ քաղաքականությունը մեծ զոհեր է պահանջում: Սակայն ոչ Հայաստանի դեպքում, որի հետ քաղաքականություն վարելու առումով Ռուսաստանը գրեթե պրոբլեմներ չունի: Հակառակ դրան պրոբլեմներ կան Վրաստանի ու Ադրբեջանի պարագայում, որոնք, ինչպես հայտնի է, ուզում են ամեն կերպ դուրս գալ Ռուսաստանի ազդեցության ոլորտից ու արագ ընկնել Արեւմուտքի ու ՆԱՏՕ-ի գիրկը: Ռուսաստանը չի հաշտվում տվյալ զարգացումների հետ, քանի որ Կովկասից մտադիր չէ հեռանալ: Դրա հավաստիքները շատ են. Ռուսաստանը բավականին մեղմ է վերաբերվում այն հանգամանքին, որ Չեչնիան այսպես թե այնպես սնուցվում է այդ երկու պետությունների տարածքից: Հիշենք նաեւ, որ Մոսկվայում կայացած ԱՊՀ անդամ պետությունների ղեկավարների գագաթաժողովում Վլադիմիր Պուտինը մեկ անգամ եւս հայտարարեց, որ Ռուսաստանը պետությունների սահմանների անխախտելիության կողմնակիցն է, ինչը բավականին ոգեւորեց թե Շեւարդնաձեին, թե Ալիեւին: Նման դիրքորոշումը Չեչնիայի պարագայում հասկանալի է, սակայն էլ ավելի զարմանալի են Հայկոմկուսի դեղատոմսերը Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծման առումով, քանի որ Ռուսաստան-Բելառուս միության ստեղծման պայմանագրում եւս մեկ անգամ ամրագրված է պետությունների միջազգային ատյանների կողմից ճանաչված սահմանների անվիճելիությունը:

Ի՞նչ անել այս հանգամանքների հետ: Ինչպե՞ս մեկնաբանել նաեւ այն, որ ոչ թե Ռուսաստանն է մեր գլխավոր վարկատուն, այլ արեւմտյան միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները, որոնց Հայաստանը պարտք է շուրջ 800 մլն դոլար: Կհամաձայնի՞ արդյոք Ռուսաստանը համատեղ կրել այդ բեռը: Իսկ ի՞նչ անել հայկական սփյուռքի հետ, որը մի քանի անգամ գերազանցում է Հայաստանի բնակչությանը: Ինչպե՞ս սփյուռքը կարձագանքի հայ կոմունիստների տենչին՝ դարձնել Հայաստանը եռամիության բաղկացուցիչ մասը: Ինչպիսի՞ հեռանկար կունենա Հայ դատի պահանջատիրությունը նման պարագայում:

Հարցերը բազմազան են ու կարեւոր թե Հայաստանի, թե Ռուսաստանի տեսանկյունից: Եվ, կարծում եմ, Ստալինի ու Լենինի պատկերներով, դհոլ-զուռնայով միտինգներ հրավիրելով սրանց պատասխանը չես գտնի: Մյուս կողմից, եթե Ռուսաստանը միասնության կողմնակից լիներ, Հայկոմկուսն այն օղակը չէ, որի միջոցով պետք է սկսվեր գործընթացը: Կարծում եմ, Ռուսաստանի իշխանությունները կգտնեին ավելի կարճ ու դյուրին ճանապարհներ Հայաստանն ընդգրկելու ստեղծվող միության կազմում: Իսկ թե ինչպես են գերտերությունները դրդում փոքրերին ու անկարողներին հետեւելու խաղի պահանջվող կանոններին, կարծեմ քաջ ծանոթ է:

Դժվար է պատկերացնել, որ Հայկոմկուսի առաջնորդները կամ քաղաքական գործիչ Աղասի Արշակյանը (մի ժամանակ Հայաստանի անկախության ջատագովներից մեկը) սրան անտեղյակ են, ինչից պետք է եզրակացնել, որ եռամիության ջատագովները պարզունակ պոպուլիզմի զոհ են դարձնում հասարակ մարդկանց: Հայկոմկուսի առաջնորդների պահվածքը տվյալ դեպքում հասկանալի է. կուսակցությունը եղել ու մնում է պառլամենտական, սակայն դա որեւէ ազդեցիկ հետք չի թողել տնտեսական կամ սոցիալական քաղաքականության վրա: Բացի այդ, Հայկոմկուսի խմբակցությունը բավականին հանդուրժողական է պառլամենտի մեծամասնության կողմից վարվող քաղաքականության հանդեպ, ինչը կոմունիստ պատգամավորների պոպուլիստական ելույթներով հնարավոր չէ փարատել: Մասնավորապես ներկա, երրորդ գումարման խորհրդարանում Հայկոմկուսի խմբակցությունը սերտորեն համագործակցում է մեծամասնություն կազմող «Միասնության» հետ, իսկ ներգրավվելով կառավարության կազմում, ռադիկալ ընդդիմախոսի համբավն իսպառ վերացրեց: Չքավորների շահերը պաշտպանող կուսակցությունն ավելի պասիվ է սոցիալական ուղղվածության օրինագծեր ներկայացնելու ու պաշտպանելու գործում, քան, ասենք, աջ դիրքերում կանգնած «Օրինաց երկիրը»: Բացի այդ, հայտնի է, որ Հայկոմկուսը հրաժարվեց սոցապ նախարարի պորտֆելից, գերադասելով տեսնել ամենակարկառուն համայնավար Լեոնիդ Հակոբյանին ոչ այնքան երեւացող ու ոչ այնքան պատասխանատու, սակայն ադմինիստրատիվ ռեսուրսն օգտագործելու առումով ընտրությունների ընթացքում բավականին օգտավետ տարածքային կառավարման նախարարի պաշտոնում:

Կարծում եմ, ինչքան էլ կարոտախտը չհաղթի բանականությանը, Հայկոմկուսի զառամյալ էլեկտորատը օրերից մի օր կբացահայտի առաջնորդների երկերեսանիությունը: Մյուս կողմից, զառամյալների կյանքը հավերժ չէ, եւ էլեկտորատի պրոբլեմն օրեցօր կարդիականանա: Այնպես որ ժամն է առաջ քաշելու նոր պոպուլիստական ձեռնարկումներ, որոնք ստեղծված ծանր տնտեսական ու սոցիալական իրավիճակում հնչեղություն կունենան, թույլ տալով Հայկոմկուսին արտահերթ կամ հերթական ԱԺ ընտրությունների ժամանակ առանց որեւէ գլխացավանքի հերթական անգամ պատգամավորական մանդատներ ձեռք բերել:

Եվ ի վերջո... ջերմ հանդիպումները Մոսկվայում այս ու այն կոմունիստական կամ կոմունիստամետ գործիչների հետ, երեւի թե միայն բարեմաղթանքներով չեն եզրափակվում: Հակառակ դեպքում, ի՞նչ գումարելիներով է Հայկոմկուսը Հայաստանի տարբեր անկյուններից Երեւան հասցնում իր հանրահավաքային զանգվածը: Կուսանդամավճարնե՞րով: Չեմ կարծում, որ Ռուսաստանի իշխանությունների ուզածով է Հայկոմկուսի ակտիվությունը եռամիության ստեղծման հարցում, այնուհանդերձ պատկերացնում եմ, թե ինչ բարդ կացության մեջ են դնում նման ազգասերները Հայաստանի իշխանություններին, մի կողմից Ռուսաստան-Բելառուս միությանը Հայաստանի անդամակցելու նախադրյալներն այսօր իսպառ բացակայում են, սակայն մյուս կողմից դրսեւորված անտարբերությունը Ռուսաստանի կողմից կարող է միանշանակ չմեկնաբանվել: Անգամ կասկածներ կհարուցվեն, թե Հայաստանը ուրույն խաղ է խաղում: Բայց չէ որ դա այդպես չէ...

Հ. Գ. ՀՀ վարչապետի այցը Մոսկվա եւս մեկ անգամ ապացուցեց, որ Ռուսաստանում չեն շահագրգռված ստեղծվող միության ընդլայնման մեջ (տես Կասյանովի հայտարարությունն այս մասին, «Ազգ», 29 ապրիլի): Տնտեսական հարաբերություններն էլ կառուցվում են «մեծ» ու «փոքր» եղբոր տեղն ու դերը դասակարգելով: Այդ առումով թվում է, որ Հայաստանի բաշխիչ էլեկտրացանցերը սեփականաշնորհելուց ԻՏԵՌԱ-ն անպայման իր գայլաբաժինը կունենա:

ԱՐՄԵՆ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ

անդրադարձ

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ

Երկակի ստանդարտների վերացման ժամանակը

Զրպարտության մասին հոդվածը դամոկլյան սուր՝ լրագրողների գլխին

Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 131 հոդվածը սահմանում է, որ զրպարտությունը՝ այսինքն ուրիշին հասցեագրվող ակնհայտ սուտ հերյուրանքներ տարածելը պատժվում է ազատազրկմամբ մինչեւ մեկ տարի ժամանակով, կամ ուղղիչ աշխատանքներով՝ նույն ժամանակով, կամ տուգանքով՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկից մինչեւ երեսնապատիկի չափով, կամ պատճառած վնասը հարթելու պարտավորություն դնելով, կամ առաջ է բերում հասարակական ներգործության միջոցների կիրառում:

Վերոհիշյալ հոդվածի ծագումնաբանությունը ընկալելու համար եթե դիմենք քրեական իրավունքի հայկական պատմության օգնությանը, ապա ընթերցողը նախ եւ առաջ կիմանա, որ հայկական քրեաիրավական նորմերում նախատեսված է եղել զրպարտության հանցակազմը: Միաժամանակ ընթերցողի համար ուշագրավ կլինի այն փաստը, որ զրպարտության համար քրեական ծանր պատժամիջոցներ են սահմանվել մասնավորապես եկեղեցականներին եւ թագավորներին կամ իշխաններին զրպարտելու կամ նրանց պատվի եւ արժանապատվության դեմ ոտնձգություն կատարելու համար: Իսկ ինչ վերաբերում է նույն դասին պատկանող անձին զրպարտելուն կամ նրա պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորելուն, ապա, ինչպես երեւում է Մխիթար Գոշի եւ Սմբատ Սպարապետի դատաստանագրքերից, զրպարտողը պատժվում է տուգանքով, ինչը ակնհայտ ավելի մեղմ է, քան աքսորը կամ մահապատիժը:

Որպես պատժամիջոց տուգանքի եւ մահապատժի կամ աքսորի միջեւ իրավաբանական համեմատություն անելու դեպքում կարելի է ենթադրել, որ տուգանքի կիրառումը, այսինքն նյութական միջոցներով տուժողին հատուցելը ներառում է քաղաքացիական պատասխանատվություն (վնասների հատուցման օրինակով), իսկ պետության ներկայացուցիչների (տվյալ դեպքում հոգեւորականության, թագավորների ու իշխանների) դեմ թույլ տրված ոտնձգությունները որակվել են որպես պետության, այդ թվում իշխող վերնախավի եւ դասակարգի դեմ ուղղված հանցագործություններ: Այսպիսով, իշխող դասակարգը քրեական պատիժներ սահմանելով, փորձել է պաշտպանվել հասարակության ատելությունից, որն իր հերթին որպես սովորույթ արտահայտվել է քննադատությամբ, անհարգալից կամ արհամարհական խոսքով կամ գործով:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ անկախությունից եւ մասնավորապես Սահմանադրության ընդունումից հետո Հայաստանի իշխանությունների կողմից փորձ է արվում հանրապետության օրենսդրությունը համապատասխանեցնել միջազգային իրավական նորմերին, ապա նպատակահարմար է դառնում այս դեպքում եւս դիմել միջազգային փորձին: Մի շարք զարգացած երկրներում, ինչպիսիք են Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները եւ Մեծ Բրիտանիան, զրպարտության իրավական կարգավորումը կարելի է գտնել բացառապես զանցանքի իրավունքում (Law of Torts), որը Հայաստանում մեծամասնությամբ ներառված է քաղաքացիական օրենսդրությունում: Այստեղ զրպարտությունը տարանջատվում է երկու հիմնական տեսակների՝ բանավոր (slander) եւ գրավոր (libel) զրպարտություն: Երկու դեպքում էլ զրպարտիչը համաձայն վերոհիշյալ երկրների օրենսդրության պատժվում է ոչ թե բանտարկությամբ, այսինքն կրում է քրեական պատասխանատվություն, այլ վնասների հատուցմամբ եւ (կամ) պարտավորվում է օրենսդրությամբ եւ դատարանի կողմից սահմանված կարգով տալ հերքում:

Զրպարտությունը բնորոշող անգլո-ամերիկյան իրավաբանական սահմանումը կարելի է գտնել կայացած իրավական համակարգեր ունեցող երկրների քաղաքացիական օրենսդրությանը ավելի քան մեկ տարի առաջ համապատասխանեցված Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 19 հոդվածում, համաձայն որի քաղաքացին իրավունք ունի դատարանով պահանջել հերքելու իր պատիվը, արժանապատվությունը եւ գործարար համբավն արատավորող տեղեկությունները: Նույն օրենսգիրքը միաժամանակ սահմանում է, որ եթե քաղաքացու պատիվը, արժանապատվությունը եւ գործարար համբավն արատավորող տեղեկությունները տարածվել են զանգվածային լրատվության միջոցներով, ապա դրանք պետք է հերքվեն նույն զանգվածային լրատվության միջոցներով: Ավելին, օրենսդիրը սահմանում է, որ քաղաքացին հերքման պահանջը ներկայացնելուն զուգահեռ իրավունք ունի նաեւ պահանջել հատուցելու դրանց տարածմամբ պատճառված վնասները: Իսկ ինչ վերաբերում է վնասների հատուցմանը, ապա դրա իրականացումը նույնպես նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսդրությամբ:

Քննարկելով վերը նշվածը, կարելի է եզրակացնել, որ ներկայումս Հայաստանի իրավակարգում կիրառվում են երկակի ստանդարտներ: Ավելին, երկակի ստանդարտներ են կիրառվում հենց Քրեական օրենսգրքի միեւնույն հոդվածում, որտեղ զրպարտության համար պատիժը սահմանված է հասարակական ներգործության միջոցների կիրառումից ընդհուպ ազատազրկում մինչեւ մեկ տարի ժամանակով:

Հաշվի առնելով այն փաստը, որ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության բոլորը հավասար են օրենքի առաջ, կարելի է ենթադրել, որ Հայաստանի իշխանությունների ներկայացուցիչներն իրենց չեն դասում որպես հասարակության վերնախավ, այդ իսկ պատճառով հայոց պատմության տարբեր ժամանակահատվածներում հոգեւորականության կամ իշխանական դասի օրինակով ինքնապաշտպանության խնդիր չունեն: Այդպիսի խնդրի բացակայության դեպքում, ուրեմն, անհրաժեշտ է վերացնել երկակի ստանդարտները, ներմուծել բազմաթիվ իրավաբանական փորձարկումներ անցած զրպարտության իրավական գնահատականը տվող միջազգային պրակտիկան եւ ընդհանրապես կիրառել դեռեւս 1999 թ. ընդունված «Մամուլի եւ զանգվածային լրատվության այլ միջոցների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 24 հոդվածը:*

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

* Հերքումը եւ պատասխանը:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հյուսածո հրաշք

Թուֆենկյանի գորգերը ճամփորդում են Երեւանից Նյու Յորք

Այն սփյուռքահայերը, որոնք եկել են Հայաստան եւ մնացել՝ սեփական գործ սկսելու համար մտադրությամբ, հասել են դրական արդյունքի: Այսօր խոսենք մի առեւտրականի մասին, որը Նյու Յորքից Երեւան է եկել աշխատելու ու հաջողելու հաստատ որոշմամբ: Այս գործարարը նաեւ արվեստագետ է, անուղղելի երազող: Նա գործնական հայրենասերի այն տեսակն է, որի կարիքը Հայաստանն այժմ ունի: Ամերիկյան մամուլի էջերում Ջեյմս Թուֆենկյանի անունը վերջերս հաճախակի է հայտնվում: Նա դիզայներ է, որին հաջողվում է ազգային գորգերը դարձնել ժամանակակից ու վաճառվող, որը գնաց «տուն» եւ իր կիրքը դարձրեց շահութաբեր բիզնես, իսկ իր հազարավոր հայրենակիցների համար՝ հաստատուն աշխատավարձ եւ կայուն կյանք:

Նրա հաջողությունն օրինակ է բոլոր նրանց, ովքեր բողոքում են, թե Հայաստանում գործ սկսելը հեշտ չէ: Թուֆենկյանը չի ժխտում, թե հեշտ է, պարզապես ապացուցում է, որ հնարավոր է: Նա Հայաստանում է արդեն հինգ տարի: Առաջին չորս տարին նրա մասին ոչ ոք ոչինչ չլսեց:

Թուֆենկյանի՝ Հայաստանում հիմնած բիզնեսն իրական է եւ գործնական: Եվ հաջողվել է: Սա է իսկական հայրենասիրությունը:

Թուֆենկյանի պապուպապը Երեւանից Ստամբուլ քարավաններով գորգեր էր տեղափոխում, հայրը նույնպես երիտասարդ տարիքում Կալիֆոռնիայում գորգերի վաճառքով էր զբաղվել, սակայն Ջեյմսի ծնվելուց առաջ նա վերցրել էր Արման Ֆրանսիս բեմական կեղծանունը եւ երգում էր Սան Ֆրանցիսկոյի օպերայում: Այդ ազգանունով էլ կյանք մտան նրա երկու որդիները՝ Դեյվն ու Ջեյմսը, որոնք սկզբում ոչինչ չգիտեին հայկական գորգերի մասին: Ճիշտ է, Դեյվը հիշում է, որ երբ փոքր էր, իրենց տանը հայկական գորգեր կային, սակայն մինչ Ջեյմսը հասակ առավ այնքան, որպեսզի նկատեր նման բաները, մայրը՝ Ագնեսը, արդեն իջեցրել էր դրանք ու պաստառապատել պատերը:

Երբ եկավ մասնագիտություն ընտրելու ժամանակը, Ջեյմսը փիլիսոփայությունն ու կիրառական հոգեբանությունն ընտրեց, ապա իրավաբանություն ուսանեց Նյու Յորքի համալսարանի իրավագիտության դպրոցում եւ աշխատանքի անցավ Սան Ֆրանցիսկոյի իրավաբանական ֆիրմաներից մեկում: Երիտասարդ տարիքում չէր հետաքրքրվում «նյութական արժեքներով», իր մեջ ավելի շատ հասարակական ակտիվության, քան առեւտրականի ջիղ էր զգում: Սակայն շատ արագ երիտասարդ իդեալիստի մեջ խոսեցին ընտանեկան ավանդույթներն ու պապերի արյունը:

Քոլեջի եւ իրավագիտական դպրոցի միջեւ ընկած ժամանակահատվածում Թուֆենկյանը Սան Ֆրանցիսկոյում գորգերի առեւտրական գործակալ դարձավ, որոշ ժամանակ անց եղբայրը Արիզոնայում թողեց նախընտրած ասպարեզը՝ առողջապահությունը եւ սկսեց գորգագործությամբ զբաղվել: Շատ չանցած Ջեյմսը վերականգնեց նաեւ իր նախնիների Թուֆենկյան ազգանունը: Ապա համապատասխան կրթություն, թույլտվություն եւ աշխատանք ունենալով՝ հանկարծ եզրահանգում է. «Ես հասկացա, որ չեմ ուզում իրավաբան լինել»: Նա պարզապես ուզում էր ճանապարհորդել, լինել էկզոտիկ երկրներում եւ օգնել մարդկանց:

1985-ին Ֆրանկֆուրտում անցկացված ձեռագործի ու գորգագործության մի ցուցահանդեսում Թուֆենկյանի ուշադրությունը գրավեց տիբեթական մի գորգ: Ցնցվելով գորգագործի վարպետությունից, բայց գոհ չմնալով դրա գույներից, Թուֆենկյանը մեկնեց Նեպալ՝ հիմալայան նախշազարդը արեւմտյան շուկային հարմար գույներով ներկայացնելու ուղիներ փնտրելու:

Կատմանդուում նա հանդիպեց մեկին, որը զգաց նրա առաջարկի շահութաբերությունը, համատեղ հիմնեցին մի ձեռնարկություն, որը 100 աշխատակից ուներ. այժմ այնտեղ աշխատում է 7500 մարդ:

1986-ին նա հիմնավորապես սկսեց զբաղվել գորգերի արտադրությամբ, առաջիններից մեկը ըմբռնելով, թե ինչքան կարեւոր է գովազդել արտադրանքը թանկարժեք ամսագրերի էջերում: Շատ շուտով նրան արդեն ընդունում էին որպես գորգերի առաջնակարգ արտադրողի: Թուֆենկյանն ինքն էր հետեւում գորգերի արտադրության բոլոր փուլերին՝ բրդից մինչեւ նախշազարդերի ընտրությունն ու վաճառքի պայմանագրերի ստորագրումը՝ ձգտելով շուկա հանել ամենաորակյալն ու պահանջվողը: Տարին երկու անգամ ընտրվում են ապագա գորգերի 60–70 նոր նախշազարդեր, հենց սա է Թուֆենկյանի ամենասիրելի աշխատանքը: «Ես հետեւում եմ նորաձեւությանը, բնակարանների ձեւավորման նոր ուղղություններին: Տեսնում եմ՝ ինչ կա շուկայում, ինչ՝ չկա, եւ այս երկուսը համադրելով պարզում եմ, թե ինչի պահանջարկը կա, ասում է գործարարը: Իսկ նոր գաղափարներ, նյութեր հավաքում եմ ամենուրեք՝ քարից, գետնին թափված տերեւներից, լուսանկարներից»:

Թուֆենկյանն առաջին անգամ Հայաստան այցելեց, երբ արդեն տասը տարվա փորձ ուներ գորգագործության ասպարեզում եւ անմիջապես որոշեց նորացնել անհետացող արհեստը եւ, որ ավելի կարեւոր է՝ օգնել իր ազգին:

Տարիներ շարունակ հայ վարպետները մեծ սիրով ու համբերատարությամբ կարպետներ են հյուսել, որոնց վրա քայլել են անհետաքրքրասեր օտարները: Գործարարը ցանկացավ վերծանել մոռացված ավանդույթները, միաժամանակ հարգանքը Հայաստան երկրի նկատմամբ: Նա եկավ Երեւան եւ քանի որ հայերեն չէր խոսում, կառավարիչ վարձեց: ՀԱՀ-ի շրջանավարտ 37-ամյա Գագիկ Չիլինգիրյանն այժմ էլ շարունակում է աշխատել նրա հետ:

Գորգագործությունը հայկական մշակույթի անբաժանելի մասն է եղել վաղնջական ժամանակներից: Ընտանիքները սերնդեսերունդ փոխանցում էին նախշազարդերի եւ գույների զուգորդման նրբությունները: Ստեղծում էին արժեքներ, որոնք պահպանում էին ընտանեկան մասունքի նման: Սակայն եկան ժամանակներ, երբ անհատականությունը, ձեռքի աշխատանքն այլեւս չէր խրախուսվում, եւ գորգագործները դադարեցին բարձրաձայն ասել իրենց շնորհքի մասին: Սա էր պատճառը, որ Թուֆենկյանը դժվարությամբ գտավ գործի նրբություններին տիրապետող վարպետների, որոնց էլ անհրաժեշտ էր շատ բաներ հիշեցնել ու սովորեցնել: Դրա համար Տիբեթից երկու մասնագետ հրավիրվեցին, որոնք միասին օգնեցին վերծանել մոռացված հայկականը եւ ավելին՝ դարձնել գերժամանակակից ու նորաձեւ: Դժվարություններ ծագեցին նաեւ անհրաժեշտ բուրդը ձեռք բերելու եւ գույները ստեղծելու ճանապարհին, դրանք անհրաժեշտ էին, որպեսզի հայկականը մնա հայկական:

Թուֆենկյանի վերջին նորամուծությունը 36 ոտնաչափ լայնք ունեցող գորգն է (մինչեւ այժմ դրանցից ամենամեծի լայնքը 20 ոտնաչափ էր):

Հայաստանում Թուֆենկյանն ավելի քան 1000 աշխատատեղ է հիմնել: Հիմնական գրասենյակը գտնվում է Երեւանում: Շուտով Ստեփանակերտում էլ կբացվի դուստր ձեռնարկություն: Ընկերությունն ամսական 10 հազար քառ. ֆուտ գորգ է արտադրում, որոնք մեծ մասամբ իրացվում են Հյուսիսային Ամերիկայում եւ Եվրոպայում (9x12 չափսի գորգն արժե 5000 դոլար):

Հայաստանում Թուֆենկյանի առաջ ծառացած ամենալուրջ խոչընդոտներից մեկը կառավարությունն էր. «Սկզբից եւեթ որոշել էինք նման բաների հետ գործ չունենալ, բայց վերջ ի վերջո ստիպված եղանք բավականին եռանդ ու ժամանակ ծախսել՝ պայքարելու մարդկանց դեմ, ովքեր միայն մեկ նպատակ ունեին՝ փող կորզել»: Այդ էր պատճառը, որ գորգերի առաջին խմբաքանակը բավական ուշացումով՝ գրեթե մեկ ամիս անց թույլատրվեց արտահանել:

Հայաստանում ներդրումներ անել ցանկացող բազմաթիվ գործարարներ են դիմում Թուֆենկյանին խորհրդի համար՝ ինչպես վարվել, ինչպես հաղթահարել խոչընդոտները: Թուֆենկյանը բոլորին խորհուրդ է տալիս վարվել իր նման՝ տեղացի կառավարիչ վարձել, որն ավելի հեշտ կհաղթահարի ներքին անհարթությունները: Նաեւ՝ պատրաստ լինել գտնելու իրավական ուղիներ հակաիրավական պահանջները բավարարելու համար:

«Արածիցս ստացած ամենամեծ ուրախությունն այն է, երբ տեսնում եմ, որ մարդիկ երջանիկ են, երբ աշխատանք են ստանում», ասում է մարդը, որը նաեւ բարեգործ է, դպրոցներ ու հիվանդանոցներ է հովանավորում, օգնում է որբերին, նպաստում արցախյան մի քանի գյուղ շենացնելուն: «Կյանքիս սկզբունքն է ստեղծել գեղեցիկ ու մնայուն արժեքներ եւ փող վաստակել դրանով: Իսկ ամերիկացի ծնվելու առավելությունն այն է, որ դրանով կարող եմ նպաստել նաեւ հայրենիքիս շենացմանը, որի մասին հազարամյակներ շարունակ երազել են հայերը», ասում է Ջեյմս Թուֆենկյանը:

Ռ. ԱԶԻԶՅԱՆ
Ըստ AIM-ի

ԱԶԳ

Սփյուռք

Տարին մեկ անգամ կայցելեն Հայաստան

ԹՄՄ Լոս Անջելեսի Արշակ Տիգրանյան վարժարանի սաները կրկին հայրենիքում էին

1981 թ. Լոս Անջելեսում Թեքեյան մշակութային միությունը հիմնադրում է Արշակ Տիգրանյան վարժարանը՝ նպատակ ունենալով Կալիֆոռնիայի կրթական ծրագրին զուգահեռ ուսուցանել հայոց լեզու, հայոց պատմություն եւ մշակութային գիտելիքներ, կրոնի, ազգային երգի ու պարի, գեղարվեստա-թատերական, սպորտի դասընթացներ, կազմակերպում է արտադպրոցական միջոցառումներ: Վարժարանը գտնվելով ամենահայաշատ քաղաքամասում՝ Հոլիվուդում, իր դռները բացել է 37 աշակերտով, այժմ նրանց թիվը հասել է 350-ի, որոնց 90 տոկոսը Հայաստանից գաղթած ընտանիքների երեխաներն են:

Վարժարանը ԹՄՄ-ի սեփականությունն է, կառուցվել է ազգային բարերար Արշակ Տիգրանյանի նվիրատվությամբ ու կոչվել նրա անունով: Վարժարանի հոգաբարձուների կազմը պատասխանատու է ծրագրերի իրականացման ու գործունեության համար: Վերջերս նրանց կողմից գնվել է հողատարածք, ու շուտով վարժարանի հարեւանությամբ կկառուցվի նոր մասնաշենք իր բոլոր հարմարություններով, եւ վարժարանը հնարավորություն կունենա ավելի շատ սաներ ընդունելու: Այդ նոր ծրագիրն արդեն պատրաստ է, եւ որոշ նյութական հանգամանքներ կատարված են: Վերջերս այդ ծրագրին 100 հազար դոլար նվիրեց Ք. Քրքորյանի «Լինսի» հիմնադրամը: Տնօրեն Վարդգես Գուրույանի եւ 30 հոգանոց ուսուցչական կազմի կողքին վարժարանի հետ սերտ համագործակցում է ծնող-ուսուցչական հանձնախումբը: Անցած ուսումնական տարվա բյուջեն 1 մլն դոլարից ավելի է եղել, որի 60 տոկոսը գոյացել է աշակերտների վճարումներից, իսկ 40 տոկոսը՝ զանազան նվիրատվություններից ու հասութաբեր միջոցառումներից: Վերջին միջոցառումը նվիրված է եղել Մեծ եղեռնի 85-ամյակին, որն անցել է բարձր մակարդակով, ցուցադրվել է տեղական հեռուստատեսությամբ: Մի քանի ամիս առաջ ԹՄՄ Արշակ Տիգրանյան վարժարանը Western Association of Schools and Colleges նահանգային հաստատության կողմից արժանացել է «Վարկավորման թեկնածու» կոչմանը: Վարժարանն ավարտածները հեշտությամբ ընդունվում են շրջանի համալսարաններ ու քոլեջներ: Թե Լոս Անջելեսի, եւ թե Կալիֆոռնիայի նահանգի միջդպրոցական բառագիտական մրցույթում վարժարանը շահել է բազմաթիվ մեդալներ ու մրցանակներ: Վարժարանն ունի իր ավանդույթը՝ ամեն տարի Զատկի տոնի արձակուրդին, 7 տարի շարունակ, ավարտական դասարանի աշակերտները մեկնում են Եվրոպա դաստիարակչական շրջագայության, եւ այդ ծրագրի շրջանակներում, արդեն երրորդ անգամ, մեկ շաբաթով էլ նրանք այցելում են Հայաստան: Երեւանում գտնված օրերին հանդիպեցի նրանց ու փորձեցի իմանալ ստացած տպավորությունները, ապրումներն ու հույզերը: Երբ զրուցում էի Ռուզանի, Քրիստինեի, Մարգրիթի, Ռաֆի, Արթուրի, Անդրանիկի, Արթուհու, Հակոբի, Գառնիկի, Հրայրի, Գեւորգի, Վարդանի, Ինեսայի, Տիգրանի հետ, բոլորն էլ միաբերան պնդեցին, որ շատ դժվար է եղել ծնողներին համոզել՝ Հայաստան կատարելիք այցի կապակցությամբ: Հոկտեմբերի 27-ի դեպքերը բոլորի մոտ լուրջ մտահոգության եւ վախի, անհանգստության առիթ են տվել:

Իմ մի քանի հարցերին սիրով պատասխանում է **Գեւորգ Մխսեյանը**, որը ծնվել է ԱՄՆ-ում, 4 տարեկանում եղել է Երեւանում, սակայն ոչինչ չի հիշում, իսկ այս այցը ցնցել է նրան. «Եկել եմ մի երկրից, ուր միայն երկնաքերեր են, չկան հնություններ ու պատմական վայրեր, եւ անհամեմատ գեղեցիկ ու հմայիչ է Երեւանը: Զարմանում եմ, թե ինչպես է ժողովուրդը ապրում առանց աշխատանք ունենալու ու ցավ եմ զգում, որ ստիպված են աշխատանք փնտրելու համար հեռանալ հայրենիքից»:

Վարդան Ղարիբյան. «Մեկ տարի առաջ էի Երեւանում, կարծես թե շատ փոփոխություն չկա, թերեւս «Անի», «Երեւան» հյուրանոցները տեսա բացված, բնությունը հիասքանչ է: Ճիշտն ասած, ավելի լավ էի պատկերացնում, բայց, ինչ արած, Հայաստանում է մեր հողին, որտեղ էլ ծնված լինենք, միշտ մեր արմատներին պետք է վերադառնանք: Ինձ շատ մտահոգեց հոկտեմբերի 27-ի դեպքը, կարծես մի ընդհանուր ու կարեւոր գործընթաց էր սկսվել, ու հայը հային... Եռաբլուրում ինձ բախտ վիճակվեց տեսնել Վ. Սարգսյանի եւ քաջ Անդրանիկի շիրիմների հարեւանությամբ մեր անկախության համար զոհվածների շիրիմները, որը երբեք չեմ մոռանա ու հպարտ եմ, որ հայ եմ»:

Ինեսա Մկրտումյան. «Ծնվել եմ Երեւանում ու արդեն 10 տարի ապրում եմ Լոս Անջելեսում, սկզբից շատ դժվար էր, հետո կամաց-կամաց ընտելացա: Շատ կցանկանայի, որ մեր երկրի վիճակը բարելավվի, ու մեր նման շատ ու շատ հայ ընտանիքներ վերադառնան ու աշխատանք ունենան: Իսկ Ծիծեռնակաբերդ այցելելը ինձ համար ամենանվիրականն էր ու նպատակայինը»:

Տիգրան Ղարիբյան. «Ծնվել եմ օտար հողում ու մանկությունից նկարներով ծանոթացել Հայաստանին: Վերջապես մեզ առիթ ընձեռվեց գալ ու մեր աչքերով տեսնել հայրենիքը, իսկ երբ Գեղարդում մեքենայից իջանք, մեզ դհոլ-զուռնայով ու հայկական պարով դիմավորեցին, էլ չեմ ասում ամենազգացականը, երբ այցելեցինք Եղեռնի թանգարան ու տեսանք, թե ինչպես դաժանաբար թուրքերը սպանել են հայերին: Ասեմ, որ երբ անցած տարի առաջին անգամ մեր վարժարանի սաները եկան Հայաստան, այդ օրվանից մեր դասարանցիներով գրատախտակին գրում էինք, թե քանի օր է մնացել մեր այցին ու ամեն օր մեկ առ մեկ օրը փոխում էինք ու սպասում այդ երջանիկ օրվան, որ գանք Հայաստան՝ մեր պապերի ու ծնողների ցանկությունն ի կատար ածելու, մեր աչքով տեսնելու մեր հայրենիքը»:

Վարժարանի սաները մեկ շաբաթվա ընթացքում հասցրել էին այցելել Գառնի, Գեղարդ, Սարդարապատ, Սեւան, Խոր Վիրապ, Էջմիածին, նաեւ Անիի ավերակներ: Հրաժեշտից առաջ զրուցեցի նաեւ խմբի պատասխանատու, հոգատար մոր պես նրանց սիրելի Լորա Գույումճյանի հետ, ու ահա նրա կարծիքը. «Անցած տարի, որ եկանք, ժողովուրդը դեռ հույս ուներ, որ լավ կլինի: Այս տարի այդ հույսը կորսված է: Անցած տարի վերադարձանք շատ մեծ տպավորություններով, հայրենիքով խանդավառված, անկախ իրավիճակից, քանզի հայրենասիրությունը մեր բջիջներու մեջ է, ինչպիսի վիճակի էլ որ լինի, միեւնույն է, հայրենիքն է մեզի համար ամենասիրելին ու ցանկալին: Իսկ այն, ինչ կատարվեց հոկտեմբերի 27-ին, շատ գեշ ազդեցություններ եղան, շատ հուզվեցին, խռովեցին, անգամ-կասկածի տակ դրվեց մեր այցը, բայց ի վերջո հայրենասիրությունը հաղթեց, ու մենք եկանք, այցելեցինք Կ. Դեմիրճյանի ու Վ. Սարգսյանի գերեզմանները: Եթե համեմատեմ անցած տարվա այցը, այն ժամանակ տխուր էր, ծառերը մերկ էին, իսկ այժմ բնությունը ծաղկած ու գրավիչ է, սակայն մարդկանց հոգիներում տխրություն է, հույսի նշույլ չկա, որը շատ ցավալի է: Անցած տարվա մեր սաները, որ եղել էին Երեւանում, զանգահարում ու խնդրում էին իրենց ընդգրկել ծրագրում, կամ էլ ասում էին «մեր աչքերը գոնե ձեզ հետ տարեք»: Բոլորը կարոտել էին հայրենիքին, իսկ դա նշանակում է, որ զուր չենք աշխատել ու աշխատում հայի զավակներին «կնքելով» հայրենիքում: Իսկ Վեհափառ հայրապետի ընդունելությունն ու օրհնությունը Վեհարանում անջնջելի տպավորություն թողեց: Այս շրջապտույտի ամենակարեւոր նորությունը այն էր, երբ մենք մեր աչքով տեսանք Արեւմտյան Հայաստանի հողերը: Ախուրյան գետի ափին կեցած դիտեցինք Անին, տեսանք Մայր տաճարը, Տիգրան Հոնենցի եկեղեցին, պարզապես հրաշք, ու հակառակ անոր, որ նկարելը արգելված էր, բոլորը թաքուն նկարել էին Անին իրենց հետ տանելու»:

Հրաժեշտ տալով թեքեյանցիներին, զգացի, թե ինչ կարեւոր դեր ունի սփյուռքահայ դպրոցը հայապահպանման գործում, որքան հայեցի դաստիարակություն են ստանում մեր երիտասարդները, երբ թեկուզ մեկ շաբաթ գալիս հաղորդվում են մայր հողի ու մայր ժողովրդի հետ:

Տեքստը եւ լուսանկարը՝
ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ

Օր

Երեւանում օծվեց նոր եկեղեցի

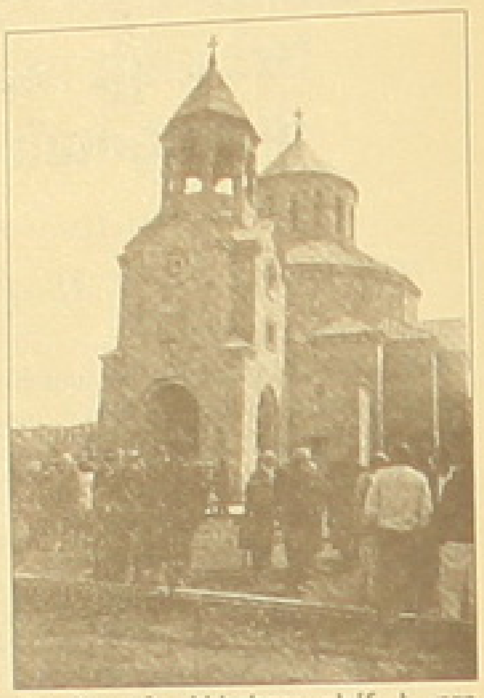

Ապրիլի 30-ին Նորքի 5-րդ զանգվածում Սբ. Սարգիս եկեղեցու օծումն էր: Եկեղեցին կառուցվել է ամերիկահայ մեծահարուստ բարերար, երջանկահիշատակ Սարգիս Կարապետյանի դրամական միջոցներով: Կառույցի պատվիրատուն Արարատյան հայրապետական թեմն էր, իսկ հեղինակը՝ ճարտարապետ Բաղդասար Արզումանյանը: Շինության կառուցումը սկսել էին 1998-ի օգոստոսին, ավարտել՝ 2000 թ. փետրվարին: Այժմ կատարվում են բարեկարգման եւ կանաչապատման աշխատանքները:

Եկեղեցու օծման սկզբում Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ն խոսք ուղղեց հայ ժողովրդին: Նա հույս հայտնեց, որ նորաստեղծ եկեղեցու առկայությունը թույլ կտա այդ շրջանի բնակիչներին ավելի անմիջական կապ հաստատել Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու սպասավորների հետ: Վեհափառը մասնավորապես ասաց.

– Մենք պետք է կարողանանք ապահով ու անվտանգ պահել մեր երկիրը օտար քարոզիչներից եւ նրանց անհայտ նպատակներից:

Սովորաբար եկեղեցին կառուցելիս դրվում են տասներեք անվանաքարեր: Դրանք տասներկու առաքյալների, չորս ավետարանիչների, Գր. Լուսավորչի եւ Սուրբ Աստվածածնի խորհրդանիշներն են: Նախորդ օրը օծվել էին այդ անվանաքարերը, իսկ ապրիլի 30-ին Վեհափառ հայրապետն օծեց սուրբ սեղանն ու խորանի վերին պատը, գեղեցիկ սրբանկարը, որը վերջին գործերից է նորոգ հանգուցյալ Գրիգոր Խանջյանի: Սեղանը եկեղեցու բեմն է, որը երկնքի արքայությունն է խորհրդանշում: Եկեղեցին երկրի վրա երկնքի արքայության մի մասն է, իսկ սուրբ խորանն այն բարձր տեղն է, ուր նստած է Աստված՝ հրեշտակների հետ:

Ինչպես նշեց Մալաթիայի Հայորդաց տան հոգեւոր հովիվ Տեր Մաղաքիա քահանան, եկեղեցին Սբ. Սարգիս է կոչվում նաեւ ի պատիվ բարերարի:

Մատուցվեց սուրբ պատարագ: Վեհափառն աղոթեց առ Աստված, որ Աստծո օրհնությունը լինի երջանկահիշատակ Սարգիս Կարապետյանի վրա, որ նրա հոգին հանգիստ լինի երկնքում:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Երգչախմբային փոխօգնության հաջող փորձ

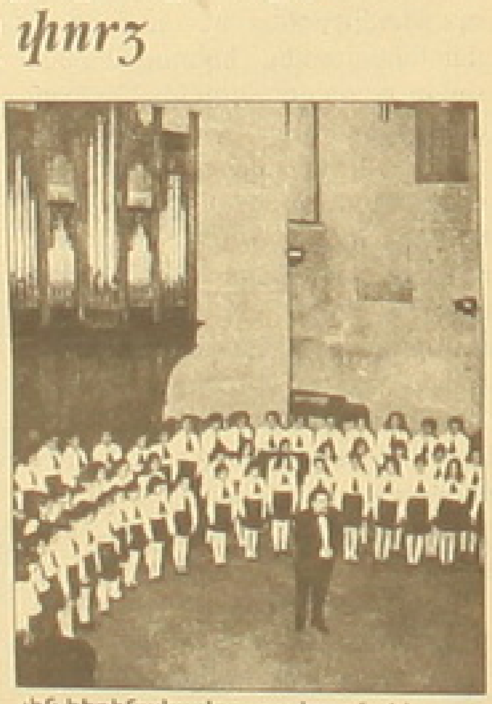

Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը տեղի ունեցած համերգն այնքան էլ սովորական չէր իր բնույթով: Միջազգային փառատոնից հաղթանակով վերադառնալուց հետո սա «Տաթեւ» մանկապատանեկան երգչախմբի երեւանյան առաջին ելույթն էր:

Հանդիսականները մեկ անգամ եւս համոզվեցին, որ խմբավար Վաչագան Նավասարդյանի ղեկավարությամբ որքան առաջընթաց են ապրել տաթեւցիները՝ փայլուն կատարելով արեւմտաեվրոպական եւ հայկական դժվարագույն խմբերգերը: Օրվա համերգը, սակայն, գեղագիտականից զատ ուներ նաեւ բարեգործական շեշտվածություն: Հայ օգնության ֆոնդի հովանու ներքո գործող գեղարվեստական այս խումբը ստացված ողջ հասույթը տրամադրեց հաշմանդամների «Փարոս» կամերային երգչախմբին, որի մասնակիցները երկրաշարժից եւ արցախյան հերոսամարտից տուժած մարդիկ են:

Ինչպես տեղեկացանք համերգին ներկա ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղի տնօրեն Գրիգոր Թաթուլյանից, հովանավորությունը գեղարվեստական այս խմբին միակը չէ միջազգային հեղինակավոր այս կազմակերպության մշակութային ծրագրերում: Բայց այս մեկ օրինակն էլ լավագույնս վկայում է այն շահաբերության մասին, որ տալիս է նման համագործակցությունը: Վերջինիս շնորհիվ էր նաեւ, որ այդ օրը «Տաթեւի» բոլոր սաները հանդես եկան բեմական նոր, ճաշակով կարված զգեստներով:

Լ. Լ.

Ուզո՞ւմ եք ամեն ինչ իմանալ

Դարձյալ (արդեն երրորդ անգամ) «Նե» շաբաթաթերթն օրացույց է հրատարակել: Կրկին (երրորդ անգամ) օրացույցը ձեռքից ձեռք է անցնում: Արվեստի սիրահարները Լեոնարդո դա Վինչիի նովելներն ու ճանաչված բանաստեղծների գործերն են կարդում, խորհրդավորության երկրպագուները ծանոթանում են Ջավահառլալ Ներուի եւ Էդվինա Մաունթբեթենի, Շառլ Բոդլերի եւ Մարի Սաբատեի սիրո պատմություններին, բուժումներով հետաքրքրվողները Վանգայի դեղատոմսերն են արտագրում, Ջեմմա Հովսեփյանը հայկական խոհանոցի իր գիտելիքներն է հաղորդում: Պարապ մարդիկ, ունենալով այս օրացույցը, խաչբառ կարող են լուծել, առավել պարապները կարող են իրենց եւ ուրիշների բնավորությունները որոշել կենդանակերպի նշաններով...

Հրատարակիչ եւ խմբագիր, «Նե» թերթի գլխավոր խմբագիր Անահիտ Ամիրյանն այս անգամ եւս հանրագիտարանային բնույթի մի հրատարակություն է առաջարկել: Ուզո՞ւմ եք ամեն ինչ կամ գրեթե ամեն ինչ իմանալ: «Նեն» տալիս է այդ հնարավորությունը: Ա. Գ.

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առջեւում խառնակն է

Կիրակի օրը կայացան Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի 5-րդ տուրի հանդիպումները (4-րդ տուրը հետաձգվել է եւ կանցկացվի ավելի ուշ):

«Դինամո»–«Շիրակ»՝ 1-1: Հայաստանի չեմպիոնը կորցրեց առաջին միավորն այս առաջնությունում: Երեւանի «Դինամոյի» երիտասարդ ֆուտբոլիստները համարձակորեն պայքարի մեջ մտան ու կարողացան ոչ-ոքիի հասնել, ինչն անակնկալ էր: Հաշիվը 15-րդ րոպեին բացեց դինամոյական Սուրեն Չախալյանը: Ընդամենը 3 րոպե անց շիրակցիները մրցակցին ստիպեցին խաղը վերսկսել կենտրոնից. պատասխան գոլը խփեց Արթուր Պետրոսյանը: Հետագայում էլ ավելի շատ գրոհում էին շիրակցիները, բայց այդպես էլ ավելին անել նրանք չկարողացան:

«Զվարթնոց»–«Արարատ»՝ 4-0: Ավելի մեծ անակնկալ էր այս խաղի արդյունքը: «Զվարթնոցին» հաջողվեց խոշոր հաշվով հաղթել մեր ֆուտբոլի առաջատարներից մեկին: Նշենք, որ հանդիպումն ընթացավ հիմնականում հավասար պայքարում: Դա առաջին հերթին վերաբերում է առաջին խաղակեսին, որն ավարտվեց 0-0 հաշվով: Բայց «Զվարթնոցի» ֆուտբոլիստների հաղթանակի հասնելու ավելի մեծ ցանկությունը տվեց իր արդյունքը. գնդակը 4 անգամ հայտնվեց «Արարատի» դարպասում: Աչքի ընկան Արսեն Ավետիսյանը (50), Սարգիս Նազարյանը (58) եւ Սեւադա Արզումանյանը (70, 84):

«Արաքս»–«Լեռնագործ»՝ 4-0: Հանդիպումը կրկին ցույց տվեց, որ երիտասարդ կատանգների համար դժվար է մրցակցել մեր ուժեղագույնների հետ: «Լեռնագործի» ֆուտբոլիստները դաշտի տերերին հաջողությամբ դիմադրեցին մինչեւ 37-րդ րոպեն, երբ Տիգրան Հովհաննիսյանին հաջողվեց խփել առաջին գոլը: Երկրորդ խաղակեսում արաքսցիները եւս 3 անգամ գրավեցին հյուրերի դարպասը: Գոլերը խփեցին Նորիկ Հոխոյանը (57) եւ Հայկ Հարությունյանը (71, 80):

«Միկա»–«Կիլիկիա»՝ 2-0: Այս խաղը բավականին համառ պայքարում ընթացավ: Ամբողջ հանդիպման ժամանակ կողմերը փոխնիփոխ գրոհում էին ու լրջորեն սպառնում մրցակցի դարպասին: Թիմերը գոլ խփելու մի շարք հնարավորություններ ունեցան, բայց հաշիվը բացվեց միայն 58-րդ րոպեին, երբ աշտարակցի Գրիգոր Մկրտչյանը հեռահար հարվածով գնդակն ուղարկեց «Կիլիկիայի» դարպասի ներքեւի անկյունը: Թերեւս այդ պահից սկսած «Միկայի» ֆուտբոլիստների առավելությունը զգալի դարձավ: «Կիլիկիայի» երիտասարդ խաղացողները հոգնեցին ու մի տեսակ տեղի տվեցին: Խաղավերջում (87) փոխարինող Սամվել Նիկոյանը գեղեցիկ հարվածով եւս մեկ անգամ գրավեց «Կիլիկիայի» դարպասը: Այս հաղթանակով «Միկան» հաստատեց իր հավակնությունները եւ ամրապնդվեց առաջատարների խմբում:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	4	3	1	0	17–2	10
2. Արաքս	4	3	0	1	9–3	9
3. Զվարթնոց	4	3	0	1	10–5	9
4. Միկա	4	3	0	1	7–3	9
5. Արարատ	4	2	0	2	7–6	6
6. Լեռնագործ	4	1	0	3	5–24	3
7. Դինամո	4	0	1	3	3–8	1
8. Կիլիկիա	4	0	0	4	3–10	0

ՍԵՂԱՆԻ ԹԵՆԻՍ

Հայաստանի ազգային հավաքականի հաղթանակները

Գերմանիայի Բրեմեն նավահանգստային քաղաքում, մարզահամերգային համալիրի դահլիճներում անցկացվում է Եվրոպայի սեղանի թենիսի առաջնությունը: Աշխարհամասի ուժեղագույն վարպետների մրցավեճում հանդես է գալիս Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականը, իսկ աղջիկները, դրամական միջոցների սղության պատճառով, անկարող եղան Հայաստանից ու Իտալիայից ժամանել Բրեմեն:

48 թիմերի բուռն պայքարում Սամվել Վարդանյանը (Երեւան), Սմբատ Սարգսյանը (Իտալիա-Ռոժե Միլիա), Արամ Զավադյանը (Իտալիա) «H» ենթախմբում հիանալի խաղարկությամբ պարտության մատնեցին Թուրքիային՝ 4-0 հաշվով, Շվեյցարիային (4-2), Ուելսին (4-0), Լիտվային (4-0): Ենթախմբի վերջին մրցմանը մասնակցեց նաեւ պատանի մարզիկ Մուրադ Ասատրյանը: Հայաստանն իր ենթախմբի հաղթանակները եզրափակեց եւս մեկով՝ Սան Մարինոյին պարտության մատնելով 4-2 հաշվով: Այդ օրը մեր մարզիկները հանդես եկան Հայոց եղեռնը խորհրդանշող սեւ ժապավեններով, որը բազմաթիվ հարցեր հարուցեց մասնակիցների շարքերում: Կիպրոսի հավաքականի գլխավոր մարզիչն ու պատվիրակության ղեկավարները հայտնեցին, թե ցավակցելով Հայոց ցեղասպանության առիթով՝ քառակի անգամ հրճվել են, երբ մեր թիմը 4-0 հաշվով ծանր պարտության է մատնել Թուրքիային... Կիպրոսի պատվիրակությունը Հայաստանին հրավիրեց ուսումնամարզական հավաք անցկացնելու Նիկոսիայում, Լառնակայում, Եվրոպայի պատանեկան առաջնությունից առաջ:

Առաջին խմբի ուղեգիր ձեռք բերելու համար մեր մարզիկները պետք է մրցեին Ֆինլանդիայի ուժեղ թիմի հետ:

Տղամարդկանց թիմային մրցումներում չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Շվեդիայի հավաքականը, որը եզրափակիչում 4-1 հաշվով հաղթեց Գերմանիայի ընտրանուն: Երրորդ տեղի համար պայքարում ֆրանսիացիները 4-3 հաշվով պարտության մատնեցին դանիացիներին: Կանանց մրցումներում առաջինը հունգարուհիներն էին: Վճռական մրցախաղում նրանք 4-2 հաշվով առավելության հասան գերմանուհիների նկատմամբ: Երրորդ մրցանակակիր դարձան Խորվաթիայի թենիսիստուհիները. նրանք 4-0 հաշվով հաղթեցին ռուսներին:

Այժմ ընթանում են անհատական մրցումները:

ՀԱՄՈ ՄՈՍԿՈՓՅԱՆ
Բրեմեն, Գերմանիա

ՇԱԽՄԱՏ

Երկու առաջատար

Շախմատիստի կենտրոնական տանն անցկացվում է Հայաստանի տղամարդկանց առաջնության առաջին խմբի մրցաշարը (այն միաժամանակ Երեւանի բաց առաջնություն է. խաղարկվում է մայրաքաղաքի չեմպիոնի կոչումը): Այստեղ առաջին երեք մրցանակակիրները կստանան բարձրագույն խմբի մրցաշարի 3 ուղեգրերը, իսկ պատանի շախմատիստները նաեւ պայքարում են Երեւանում կայանալիք աշխարհի մինչեւ 20 տարեկանների առաջնության մեկ ուղեգրի համար:

Մրցաշարը բավականին ուժեղ կազմ է հավաքել. Երեւանը, Գյումրին, Վանաձորը, հանրապետության տարբեր մարզերը ներկայացնող 43 մասնակիցների թվում են մեծ թվով միջազգային, ազգային եւ ՖԻԴԵ-ի վարպետներ: Պայքարին առանձին երանգ է հաղորդել այն, որ տղամարդկանց հետ խաղասեղանների առջեւ են նստել հանրապետության 5 ուժեղագույն շախմատիստուհիներ:

Նախատեսված 11 տուրերից 3-ն արդեն անցկացվել են: Մրցաշարային աղյուսակը 3-ական միավորով գլխավորում են երեւանցի շախմատիստներ Տիգրան Նալբանդյանը եւ Վարուժան Հակոբյանը: Այս երկու առաջատարներին կրնկակոխ հետեւում են Մելիքսեթ Խաչիյանը, Տիգրան Լ. Պետրոսյանը, Տիգրան Քոթանջյանը, Գեւորգ Հարությունյանը (բոլորը Երեւան) եւ Վահագն Խաչատրյանը (Գյումրի), որոնք 2,5-ական միավոր են վաստակել:

Կանանցից առավել բարձր արդյունք ունի միջազգային գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը. նա 2 միավոր է վաստակել:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Ռինգում երիտասարդներն էին

Աբովյանի Մանկապատանեկան կենտրոնի դահլիճում անցկացվեց բռնցքամարտի Հայաստանի երիտասարդական առաջնությունը, որին մասնակցում էին 136 ուժեղագույն բռնցքամարտիկներ Երեւանից, Շիրակի, Լոռու, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի մարզերից: Առաջնության գլխավոր մրցավարն էր միջազգային կարգի մրցավար, խորհրդային Միության բազմակի չեմպիոն, միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Սուրեն Ղազարյանը: Լեփ-լեցուն դահլիճում ներկա էին նաեւ ՀՀ բռնցքամարտի հավաքականի ավագ մարզիչ, աշխարհի եւ Եվրոպայի բազմակի չեմպիոն, միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Իսրայել Հակոբկոխյանը, երիտասարդական հավաքականի ավագ մարզիչ Դերենիկ Ոսկանյանը, Մեխակ Ղազարյանը եւ ուրիշ այլ վարպետներ:

Լարված եւ գեղեցիկ մենամարտերից հետո ըստ քաշային կարգերի հաղթողներ ճանաչվեցին հետեւյալ մարզիկները. 48 կգ՝ Վաչագան Ավագյան (Երեւան), 51 կգ՝ Հովհաննես Բազմանուկյան (ՖԻՄԱ, բռնցք. մարզադպրոց), 54 կգ՝ Հարություն Հովհաննիսյան (ՀՄՄ, ՖԻՄԱ), 57 կգ՝ Լյովա Ավետիսյան (Էջմիածին), 60 կգ՝ Գեւորգ Հարությունյան (Գյումրի), 63,5 կգ՝ Հրաչյա Հովհաննիսյան (Էջմիածին), 67 կգ՝ Կարեն Հարությունյան (ՕՀՀՄԻ, Երեւան), 71 կգ՝ Արթուր Ուլիխանյան (Վանաձոր), 75 կգ՝ Անդրանիկ Առաքելյան (ՀՄՄ, Երեւան), 81 կգ՝ Ռուդիկ Ասլանյան (ՕՀՀՄԻ, Երեւան), 91 կգ՝ Վահրամ Ղազարյան (ՖԻՄԱ), 91 կգ-ից բարձր՝ Վահե Ավջարյան (ՖԻՄԱ):

Հաղթողները եւ մրցանակակիրները պարգեւատրվեցին ՀՀ սպորտավարչության պատվոգրերով, դրամական պարգեւներով, հանրապետական ֆեդերացիայի կողմից սահմանված հուշամեդալներով, նվերներով: «Կոտայք» գարեջրի գործարանի կողմից սահմանված համանուն ժամացույցներով եւ հուշանվերներով պարգեւատրվեցին առաջնության գլխավոր մրցավար Սուրեն Ղազարյանը, առաջնության գլխավոր քարտուղար Ռուդիկ Խաչիկյանը, «Սեւան» ընկերության Աբովյանի բռնցքամարտի մարզադպրոցի տնօրեն Աշոտ Նազարյանը, Մանկապատանեկան կենտրոնի տնօրեն Արտյոմ Սերոբյանը:

ՀՀ բռնցքամարտի երիտասարդական առաջնության արդյունքները եւս մեկ անգամ հաստատեցին, որ մարզաձեւի բազմամյա ավանդույթները շարունակվում են: Առաջնության հաղթողները կնախապատրաստվեն աշխարհի ու Եվրոպայի երիտասարդական առաջնություններին:

Վերջում նշենք, որ առաջնության գլխավոր հովանավորն էր Կոտայքի մարզի բազկամարտի ֆեդերացիայի նախագահ, միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Գագիկ Ծառուկյանը, աջակցել էին նաեւ Աբովյանի քաղաքապետարանի սպորտբաժինը (պետ՝ Սուրեն Պռոշյան), բռնցքամարտի վետերանների խորհրդի անդամ, սպորտի վարպետ Սամվել Գասպարյանը:

ԼԻԱՆԱ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ

ԽԱՉԲԱՌ

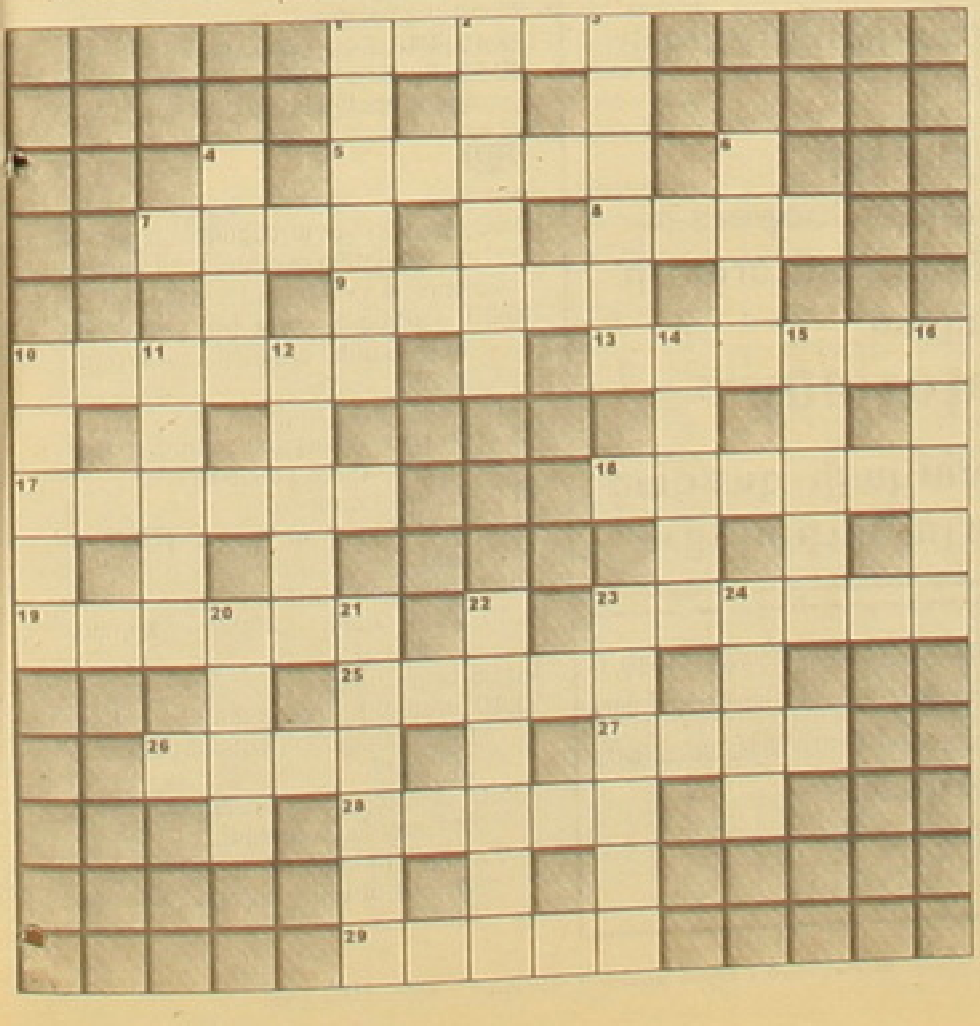

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 1. Արշակ II-ի «գլուխն ուտողը»: 5. Եւ երգեցիկ թռչուն, եւ քիմիական նյութ: 7. Կանաչ, կարտոֆիլակերպ պտուղ: 8. Եւ Աթեն, եւ հիմարիկ: 9. Աբովյանի ուսումնառության տարիներին այն կոչվում էր Դորպատ: 10. «Համբերատար սպասող» ուտելիք: 13. Խոշոր ֆեոդալ ճորտատեր Եվրոպայում: 17. Գերմանացի գիտնականներ Ֆ. Ռայխի եւ Տ. Ռիխտերի հայտնաբերած «արեւելյան» քիմիական տարրը: 18. Ժամանակակից արվեստի ուղղություն: 19. Նեյտրոնների հանդեպ «հետաքրքրություն ցուցաբերած» իտալացի ֆիզիկոս: 23. Իշխան Օլենեւը՝ «Գարդեմարիններ, առաջ» ֆիլմում: 25. «Հեռու իրենից» մարդ: 26. «Խուլի տան» բնակիչ-նկարիչը: 27. Եգիպտացի, հետն էլ՝ քրիստոնյա: 28. Ինչքան էլ կրկնես այդ բառը, բերանդ չի քաղցրանա: 29. Կոկոսի «թաց» միջուկը՝ կաթ, ջուր...:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ: 1. «Քանդովի-հավաքովի» կրկես: 2. Այդ ժանրի լավագույն կատարողն Արեւ Բաղդասարյանն էր: 3...., նեռն, արգոն: 4. Ջուզեպե Վերդիի «աղջիկը» 6. Հիշվում է հասկացես առաջինը եւ վերջինը: 10. «Չիպոլինի» խորհրդային «նախնին»: 11. «Գլխից անպակաս» ջրած: 12. Նոր կյանքի սկիզբ: 14. Արա Գեղեցիկը՝ հայ, Շամիրամը՝...: 15. Վարդազգի, որի դառը սերմերն օգտագործում են օճառի արտադրությունում: 16. Կոռաչափերի «ռեկորդակիրը»: 20. Հունարենից թարգմանաբար նշանակում է «աղյուծ»: 21. «Աստվածաշնչից» հայտնի անուն, որ նշանակում է «խնդություն»: 22. Ջեւսն այդ միջքանում ու նրա ցեղակիցներին դարձրեց իր դարբինները: 23. Դիպլիպտո, տմբլա: 24. «Ախ, մոռանը, մոռանը»:

Նախորդ խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Գահակալ: 2. Գուրգադյան: 3. Շաղր: 4. «Նասա»: 7. Պալճյան: 9. «Ինտերնացիոնալ»: 10. Պլազմոն: 11. «Սոմա»: 12. Մովսես: 13. Պաշտամունք: 16. Խանդավառել: 21. Խրիմյան: 22. Էրոս: 23. «Բարաբա»: 24. Բարեկենդան: 25. Ժանիք: 26. Ներկավաճառ: 28. Անթիլիաս: 29. Առաքյալ: 31. Եվա: 33. Արգահատել: 34. Սիոն: 36. Քրիստոս: 40. Մարիամ: 42. Եհովա: 43. Զատիկ:

Հորիզոնական

1. Գագկաշեն: 5. Հերովդես: 6. Ակնա: 8. Դվին: 10. Պարս: 14. Արտահանում: 15. Ղավճան: 17. Օտս: 18. Երե: 19. Աբեղա: 20. Պագանինի: 24. Բաժանարար: 27. Վիմագրական: 30. Սառա: 32. Հալիկառնաս: 35. «Մաքսիմ»: 37. Վանք: 38. Վանական: 39. Նիկիա: 41. Լիոն: 44. Ֆտորա: 45. Կովան: 46. Պիղատոս: 47. Երուսաղեմ: 48. Արշակավան: 49. Ծես: 50. Սամոյլովա:

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Վարդան Օսկանյան. «Նախագահը մայիսի վերջին կկարողանա օգտվել խորհրդարանը լուծարելու իր սահմանադրական իրավունքից»

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես հաղորդում է «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը, ԱԳ նախարարը ներկաներին տեղեկացրեց, որ առաջիկա շաբաթները չափազանց կարեւոր են լինելու Հայաստանի համար: Ըստ նրա, նախագահը մայիսի վերջերին կկարողանա օգտվել խորհրդարանը լուծարելու իր սահմանադրական իրավունքից: Դրանով նախագահը կկարողանա վերահաստատել իր իշխանությունը ընդդիմության ու տարբեր խմբերի դեմ պայքարում:

Այնուհետեւ Օսկանյանը, որի ելույթի ժամանակ ներկա էին Ռուսաստանի, Չինաստանի, Թուրքիայի, Ադրբեջանի, Վրաստանի եւ բազմաթիվ այլ դեսպանատների ներկայացուցիչներ, ԱՄՆ արտգործնախարարության եվրասիական հաստատության, Ջորջ Վաշինգտոնի համալսարանի եւ այլ կազմակերպությունների, լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ, անդրադարձավ Հայաստանի անվտանգության հարցերին: Ըստ նրա, Ռուսաստանի հետ կապերը հաստատվել են Հայաստանի աշխարհագրության եւ Հայաստանի անմիջական հարեւանների, հատկապես Թուրքիայի հետ նախկինում ունեցած հարաբերության հետեւանքով: Անցած 7 տարիներին Թուրքիան շրջափակել է Հայաստանը, որի հետեւանքով երեւանն ապավինել է Մոսկվային: «Մենք պետք է ճանաչենք ավելի խոշոր երկրների շահերը տարածաշրջանում եւ չենք կարող անտեսել Կովկասում Ռուսաստանի շահերը: Դա մեծ սխալ կլինի: Մեր հարեւանները սխալվում են, երբ տարածաշրջանում ստեղծում են լարվածություն եւ բեւեռացում՝ խոչընդոտելով Ռուսաստանի շահերը Կովկասում»,- ասել է նախարարը: Ըստ նրա, պետք է հաշվի առնել նաեւ ԱՄՆ-ի առեւտրական եւ մյուս շահերը եւ ձգտել ներդաշնակորեն հաշտեցնել բոլոր խոշոր երկրների շահերը: Սա նշանակում է, որ Հայաստանը հրաժարվում է ընտրություն կատարել Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, այլ ջանում է բարիդրացիական կապեր հաստատել հնարավոր բոլոր երկրների միջեւ:

Խոսելով Հայաստանում ռուսական հենակետերի տեղակայման մասին, նա ասել է, որ դրանց առկայությունը սառը պատերազմի հետեւանք կհամարվեր, եթե ռուսները հարկադրեին իրենց հենակետերի ներկայությունը Հայաստանում, այնինչ դրանք կան փոխադարձ համաձայնությամբ: 1994 թ.-ին ռուսները ցանկանում էին իրենց զինուժը հեռացնել Հայաստանից, սակայն նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի շնորհիվ ռուսական զորքերը մնացին Հայաստանում: Ըստ Օսկանյանի, ռուսական հենակետերը Հայաստանում անհրաժեշտ են Թուրքիայի հնարավոր սպառնալիքից պաշտպանվելու համար: «Սպառնալիքը թերեւս շատ անհավանական է, սակայն մեր պատմական հիշողության պատճառով, մեզ ավելի ապահով զգալու համար, պետք է ռուսների ներկայությունը», ասել է նա:

Ղարաբաղյան հարցի առնչությամբ նա ասել է, որ այն պետք է լուծվի փոխզիջումների միջոցով եւ ավելացրել, որ մշտապես հեռախոսային կապի մեջ է Ադրբեջանի ԱԳ նախարար Գուլիեւի հետ: «Սակայն այս փուլում խնդրի լուծման առաջնահերթությունը պատկանում է երկու երկրների նախագահներին, որոնք հանդիպելու են առաջիկայում»,- եզրափակել է Վարդան Օսկանյանը:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Տասնյակ ծեծվածներ եւ ձերբակալվածներ Բաքվի հանրահավաքում

ԲԱՔՈՒ, 1 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Առանձնակի դաժանությամբ է աչքի ընկել Բաքվի ոստիկանությունը շաբաթ օրը Ադրբեջանի ընդդիմադիր ուժերի չարտոնված հանրահավաքը ցրելիս: Ինչպես հաղորդում է Ադրբեջանի իրավապաշտպանական կենտրոնը, տասնյակ մարդիկ են ծեծվել մահակներով, ավելի քան 40-ը ձերբակալվել են:

Մի քանի հազար հավաքվածները մտադիր են եղել բողոք հայտնել այն առնչությամբ, որ իշխանությունները, մասնավորապես խորհրդարանը, չեն ցանկանում քննարկման դնել խորհրդարանական ընտրությունների մասին օրինագիծը եւ պահանջել ԿԸՀ կազմի փոփոխություն: Ինչպես նշում է կենտրոնը, ԿԸՀ փաստորեն իշխանությունների կողմից նշանակված կազմը, որ գլխավորում է ՆԳՆ նախկին ղեկավար Ջաֆար Վելիեւը, կեղծել է 1998 թ. նախագահական, 1999 թ. տեղական ինքնակառավարման ընտրությունների արդյունքները եւ, ըստ երեւույթին, մտադիր է այդպես վարվել աշնանը նախատեսված խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքների հետ: Ադրբեջանի ընդդիմադիր ուժերի խոշորագույն միավորումը՝ Դեմկոնգրեսը, նախապես դիմել էր Բաքվի քաղաքապետարան, սակայն այնտեղ մերժել էին քաղաքի կենտրոնում հանրահավաքն անցկացնելու դիմումը: Այդ ժամանակ ընդդիմությունը վճռում է իրագործել խաղաղ ժողովների սահմանադրական իրավունքը՝ չսպասելով որեւէ մեկի թույլտվությանը:

Մարդու իրավունքների Ռեսուրս-կենտրոնի դիտորդների տվյալներով, ծեծվել են Կանանց իրավունքների պաշտպանության ընկերության մոտ 30 կին անդամներ՝ ընկերության նախագահ Ն. Ջաֆարովայի գլխավորությամբ, եւ խորհրդարանի մի շարք պատգամավորներ:

Ձերբակալված եւ, ըստ ականատեսների, ոստիկանության կողմից ծեծվել են Դեմկոնգրեսի առաջնորդները:

GlaxoWellcome Armenia Representative Office

HIRING ANNOUNCEMENT

POSITION - MEDICAL REPRESENTATIVE

QUALIFICATION

- Strong interpersonal and communication skill.
- Organization talent and commercial feeling.
- Very good knowledge of English.
- Computer literate (PC).
- Communicate well with other doctors.
- International travel experience, working in experience is plus.

The candidate must have medical or public health degree and minimum 5 year of experience in the medical institutions.

Send to the attention of Dr. A. Khachatryan, Country Manager of **GlaxoWellcome** Armenia

The deadline for the submission of resume is May 9, 2000

ADDRESS:
GlaxoWellcome Armenia
7, Baghramyan Ave.,
Yerevan 375019 Armenia
Tel: +003742 569157
Fax: +003742 151415
E-mail: helen@arminco.com

ՎԱՆԵՄԻԱ *ՍՊԸ ձեռնարկությունը*

հրավիրում է աշխատանքի

ՋՐԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

սպասարկման ոլորտում

Փրկարարներ՝ տղաներ եւ աղջիկներ

- Թեկնածուն պետք է կարողանա լողալ անդադար առնվազն 100 մ
- Պետք է լինի 18-30 տարեկան եւ կարողանա մարդկանց հետ լավ հաղորդակցվել:

Դիմելու վերջին ժամկետն է 4.05.2000 թ.

Դիմեք Պուշկինի 12 հասցեով: Աշխատանքային ժամերը՝ 10:00-18:00 Խնդրում ենք ներկայացնել ձեր ռեզյումեն (ձեր կրթության, աշխատանքային փորձի եւ հմտությունների հակիրճ նկարագրություն եւ մի լուսանկար), նշելով՝ որ աշխատանքային տեղի համար եք դիմում: Ավելի ուշ, ըստ ձեր նշած հեռախոսահամարի, դուք կհրավիրվեք լրացուցիչ հարցազրույցի, եթե ձեր տվյալները համապատասխանեն պահանջներին:

AED
Academy for Educational Development
USAID

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) եւ Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED)

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա **մայիսի 5-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում** *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ արժեթղթերի շուկայի տեսչության պետ

Տիգրան Կարապետյանը,

USAID/PriceWaterhouseCoopers-ի կապիտալի շուկայի զարգացման ծրագրի ղեկավար

Դոնալդ Հարթը

եւ USAID/PriceWaterhouseCoopers-ի կապիտալի շուկայի զարգացման ծրագրի ավագ իրավաբան

Դավիթ Սարգսյանը

Թեման՝ **«ՀՀ կապիտալի շուկայի զարգացման հեռանկարների վերլուծությունը»:**

ՀՈՒՅ

1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է մասնակցելու Եվրոպայի երկրներում, ԱՄՆ-ում, Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին՝ որպես կամավորական:

Դիմումներն ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝ Կորյունի 19ա, 7-րդ հարկ

Հեռ. 52 27 01, 52 27 72, 52 27 88

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑԵՐ

2 մայիս

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.10 Իմ տունը
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 «02»
11.00 Մարդը եւ օրենքը
11.40 Ժողովրդական երգեր
11.50 Հովհաննես Շիրազ
12.20 Կուլիսների ետեւում
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
16.00 «Արդար լոտո»
16.40 Մուլտֆիլմեր «Թռչում էին երկու ուղտ», «Մենք գնում ենք փնտրելու»
17.00 Հայլուր
17.20 Սեզամ, բացվիր
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 «Հեռուստալոտո»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.00 Շրջադարձ
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.55 Գ/Ֆ «Ֆրենքիի աստղերը»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Քոնան»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լուրեր
20.35 Ռ. Սավխսակալյանի ծրագիրը «Հարցեր»
21.20 Օրը
22.25 «1-02» լրատու
22.30 Հեռուստալոտո «Ոսկե դար»
23.35 Գ/Ֆ «Անապատի սպիտակ արեւը»

9.00 Տոմար
10.30 Անթեղ (կրկնություն)
11.00 Ավեստա
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Հմայիլ
20.30 Աստարեզ
21.10 Հրապարակ
22.05 Գ/Ֆ «Սպարտակ» (2-րդ սերիա)
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/Ֆ «Ամադեուս» (ավարտին Սուրհանդակ)

9.00 Նորություններ
9.10 «Բանակային խանութ»
9.40 Դիսնեյ-ակումբ «Ալադին»
10.10 «Վաղորդյան աստղ»
16.00 Նորություններ
16.10 Դիսնեյ-ակումբ «101 դալմաթացի»
16.40 Դիսնեյ-ակումբ «Վինի Թուխի նոր արկածները»
17.05 «Խելոքներն ու խելացիները»
17.30 «Է՜խ, Սեմյոնովնա»
18.10 Հոկեյ. աշխարհի առաջնություն. Բելառուսի հավաքական-Լատվիայի հավաքական
20.10 Միխայիլ Եվդոկիմովը եւ նրա ընկերները
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Տանը մենակ - II»
00.55 Համերգ «Յուրի Վիզբոր. Թույլ տվեք հիշեցնել ձեզ իմ մասին...»

9.00 Նիկոլայ Կարաչենցովը, Ռոլան Բիկովը «Քանի դեռ երազանքը խելակորույս է» ֆիլմում
10.20 «Կրկես» ազգային մրցանակի հանձնման առաջին արարողությունը
11.35 Բարի լույս, երկիր
12.15 Երգիծաբանության եւ հումորի փառատոն «Ոսկե Օստապ»
14.00, 21.00 Լուրեր
14.20 Գ/Ֆ «Չիտան եւ Գիտան» (Հնդկաստան)
17.10 «Մանկան շուրթերով»
18.10 Ջեկի Չանը «Երկվորը» ֆիլմում (Հոնկոնգ)
20.05 Երկու ռոյալ
21.40 Միխայիլ Եվդոկիմովը, Նինա Ռուսլանովան «Բիզնեսմեն Ֆոմայի մասին»
23.20 Լարիսա Ռուբալսկայայի ստեղծագործական երեկոն
01.05 Ֆիլմի պրեմիերա. Վուպի Գոլդբերգը «Կլարայի սիրտը» ֆիլմում (ԱՄՆ)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1250 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 1. 05. 2000 Գինը՝ 100 դրամ